Poštnina plačana v gotovini.

Leto LXXII., št. 256 — Ljubljana, petek 10. novembra 1939 — Cena Din 1.—

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne izvzemši nedelje in praznike. // Inserati do 80 petit vrst à Din 2, do 100 vrst à Din 2.50, od 100 do 300 vrst à Din 3, večji inserati petit vrsta Din 4.—, Popust po dogovoru, inseratni davek posebej. // „Slovenski Narod" velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inozemstvo Din 25.— // Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knaflova ulica štev. 5
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26.

Podružnice: MARIBOR, Grajski trg št. 7 // NOVO MESTO, Ljubljanska cesta, telefon št. 26 // CELJE, celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65; podružnica uprave: Kocenova ul. 2, telefon št. 190 // JESENICE: Ob kolodvoru 101 // SLOVENJ GRADEC, Slomškov trg 5 // Poštna hranilnica v Ljubljani št. 10.351.

Nova koncentracija nemških čet:

Težke ure za Holandsko in Belgijo

Hud obmejni incident - Nemčija bo poslala obema državama ultimat?

Včeraj se je zgodil ob holandski meji hud incident: en Nemec je bil ubit, več Holandcev pa so odvedli čez mejo — Nemška konjenica ob holandski meji — Nemčija namerava zahtevati po ruskem zgledu v Belgiji in na Holandskem oporišča za svojo mornarico in letalstvo

New York, 10. nov. s. **Na nemško-holandski meji je prišlo včeraj do obmejnega incidenta pri holandskem mestu Venilo. Zdi se, da je skupina nemških civilistov vdrla čez mejo na holandsko ozemlje. Prišlo je do streljanja, ki so se ga udeležile tudi omejne straže na obeh straneh. En Nemec je bil ubit. Napadalci so nato zbežali nazaj preko meje ter odvedli s seboj več Holandcev.** Holandsko časopisje ne sme o dogodku objavljati nobenih vesti razen uradnega poročila.

Haag, 10. nov. s. Holandska uradna agencija objavlja o obmejnem incidentu pri Blericku v bližini mesta Venlo uradno poročilo, v katerem pravi, da je prišlo do streljanja med dvema skupinama civilistov, pri čemer je bila ena oseba zadeta, drugi pa so pobegnili preko meje. O dogodku je slišati razne verzije, tako da oblasti še niso mogle ugotoviti točnega poteka. Uvedena je preiskava.

Holandska vlada je imela sinoči sejo, na kateri se je bavila tudi z včerajšnjim obmejnim incidentom.

Tanki ne znajo plavati

London, 10. nov. AA. (Reuter) Ministrstvo za informacije je dobilo poročilo o prihodu nemške konjenice na nizozemsko mejo. Dobilo je tudi vesti o prevozu petroleja v smeri proti nizozemski meji.

London, 10. nov. s. **Koncentraciji nemške konjenice ob holandski meji pripisujejo v vojaških krogih velik pomen. V trenutku namreč, ko Holandska poplavi svoja obmejna ozemlja, nemški motorizirani oddelki ne bi mogli prodreti v Holandsko, ker, kakor pravijo v vojaških krogih, »tanki ne znajo plavati«. Že nekaj časa je bilo opaženo, da je Nemčija kupovala v nevtralnih državah večje množine konj.**

Holandski obrambni ukrepi

New York, 10. nov. s. Agencija International News Service poroča, da je **holandsko vojaško poveljstvo odredilo takojšnjo poplavitev obrambnih predelov pred Amsterdamom, Rotterdamom in Haagom ter nekaterimi drugimi holandskimi industrijskimi središči.**

Haag, 10. nov. s. Na Holandskem so bili ukinjeni do nadaljnjega vsi periodični dopusti v vojski. S tem se bo število vojaštva takoj povečalo za 50.000 mož.

Haag, 10. nov. s. **Včeraj so bili na Holandskem rekvirirani skoraj vsi avtobusi. Tudi osebni promet na železnicah je bil omejen, zaradi večjih vojaških transportov.**

Amsterdam, 10. nov. e. (Reuter) V zvezi z vestmi o zbiranju nemških čet na holandsko-nemški meji javljajo, da je holandska vlada naročila vsem ladjam na Mezi in Mervedi, da naj bodo pripravljene. Drugi ukrep holandske vlade pa je naročilo za vse potrebne priprave za primer poplave ostalih delov ozemlja, če bo to potrebno. V javnosti so bile sprejete te vesti z velikim zadovoljstvom, prav tako vesti o pošiljanju vojaštva na mejo. Vse važne strateške točke stražijo dan in noč. Ukrenjeno je tudi vse potrebno za umetno poplavo. Sodijo, da bo poplavljeno ozemlje v širini 80 milj južno od Zuiderskega jezera. Načrt z evakuacijo se izvaja z veliko naglico.

London, 10. nov. s. Belgijsko vojaštvo gradi utrdbe in koplje jarke ob holandski meji v predelu ob Albertovem kanalu do Liega.

Francoska sodba

Pariz, 10. nov. e. Zgraditev dveh nemških mostov na Renu ob holandski meji se smatra v vojaških krogih za zelo značilno. Pri tem poudarjajo, da ima zgradba takih velikih objektov na tem kraju lahko samo strateški namen, naperjen proti Holandski. **Prvič se z nemške strani priznava koncentracija čet ob belgiski in holandski meji, toda to pojasnjujejo na ta način, češ da ni mogoče vseh divizij razmestiti v ozadju fronte, ki je izredno kratka.**

Pariz, 10. nov. mp. Havas poroča iz Nizozemske, da so tam s strahom opazili, kako so z nemške strani začeli splošno napadati Belgijo in Nizozemsko. V tem napadanju nastopa složno ves nemški tisk in radio, a tudi vodilni funkcionarji nemškega zunanjega ministrstva v svojih govorih. V Belgiji in na Nizozemskem se vprašujejo, če se ni morda ponovilo stanje, kakor je bilo pred zasedbo Češkoslovaške in Poljske. Na Nizozemskem so zaradi tega oblasti odredile nove varnostne mere. V Bruslju se je snoči sestal belgijski ministrski svet in je zunanji minister podal poročilo o položaju.

Dopisnik Havasa poroča dalje, da so nemške čete ob nizozemski meji dobile **nova ojačenja.**

Basel, 10. nov. z. »Baseler National Zeitung« poroča v daljšem poročilu iz Pariza, da so francoski politični krogi zaradi nemškega diplomatskega in vojaškega pritiska na Belgijo in Nizozemsko zmerom bolj vznemirjeni. Splošno so mnenja, **da bo treba ob koncu prihodnjega tedna računati z najresnejšimi dogodki.**

Pariški politični krogi si nemško akcijo razlagajo na več načinov, predvsem pa jo primerjajo ruski akciji v baltiških državah. Glede na to pričakujejo, da bo Nemčija poslala obema zapadnima nevtralnima državama ultimat, v katerem bo zahtevala nove nevtralnostne garancije, da bosta popolnoma izločeni iz francoskega in angleškega vpliva. Po nadaljnih napovedih, bo Nemčija od Nizozemske in Belgije zahtevala tudi vrsto oporišč za svojo vojno mornarico in letalstvo, da bi tako mogla uspešnejše nadaljevati vojno proti Angliji in Franciji.

»Figaro« je mnenja, da bo Nemčija, tudi če bi ji uspelo zasesti Nizozemsko, deželo težko prebavila, ker je pasivna. Poleg tega pa bi nemška invazija v Nizozemsko izzvala silen upor po vsem svetu.

»Journal« poroča, da bi bile nemške letalske operacije proti Angliji olajšane le, ko bi Nemcem uspelo utrditi si svoja oporišča ob belgijski obali, v vojaškem pogledu pa bi pomenila okupacija Belgije za Nemčijo ogromno breme.

V listu »Epoque« pravi Kerylis, da Nemčija sedaj skuša omajati odpor Belgije in Nizozemske ter ju živčno prisiliti h kapitulaciji.

Številni obiski pri Daladieru, pravi baselski list dalje, kažejo, s kako veliko skrbnostjo francoska vlada zasleduje razvoj položaja v Belgiji in Nizozemski. **Belgija in Holandska sta dobili od Velike Britanije in Francije za njuno nevtralnost vse garancije in v danem primeru se bosta borili tudi za njuno nevtralnost in neodvisnost.**

Amsterdam, 10. nov. j. V zvezi z znano vohunsko in tihotapsko afero, ki so jo pretekli teden odkrili na Holandskem, je bila danes izvršena tretja aretacija. Preiskovalna oblastva so odkrila spet večjo zalogo vsakovrstnih holandskih vojaških uniform, ki so bile pripravljene za iztihotapljenje v Nemčijo.

V Belgiji računajo z nemško vojno akcijo

Bruselj, 10. nov. AA. (Havas) Po Chamberlainovi izjavi so politični krogi prepričani, **da je za daljši čas prenehala doba direktnih ali indirektnih poskusov za sklenitev miru. Zato mislijo, da bi vodilne nemške osebnosti utegnile izdati kar najresnejše sklepe.** V vsebini teh sklepov obstoje številne hipoteze. Snoči je vladal vtis, da so te hipoteze manj enodušno zgrajene na morebitni kršitvi belgijske ali holandske nevtralnosti, kakor so mislili še predvčerajšnjim. **Vzlic temu pa vlada prepričanje, da bo Nemčija posegla po vseh sredstvih, da prepreči posledice pomorske blokade. Toda to ne pomeni, da bi Nemčija izpregledala nevšečnosti ali celo nevarnosti, ki bi jih zanjo pomenil napad na eno ali na več nevtralnih držav.**

Bruselj, 10. nov. s. **V belgijski političnih krogih pričakujejo, da bo nemška vlada sedaj v kratkem sprejela odločilne sklepe o nadaljnjih vojnih akcijah.** Smatrajo pa za manj verjetno, da bi Nemčija hotela prekršiti nevtralnost Holandije in Belgije, ker bi taka akcija ne prinesla sigurne strateške prednosti.

Bruselj, 10. nov. s. **Belgijsko vojaštvo je prevzelo kontrolo vseh glavnih belgijskih cest in železnic. Nadalje je belgijsko vojaštvo zasedlo vse čuvajnice tako ob nemški kakor tudi ob holandski meji. Mostovi ob meji so podminirani.**

Bruselj, 10. nov. br. Pred dnevi je bilo večje število belgijskih rudarjev odpuščeno iz vojaške službe. Danes so bili vsi zopet pozvani k vojakom.

Haag, 10. nov. s. Holandski zunanji minister van Kleffers je izrazil včeraj pred parlamentom svoje prepričanje, **da so garancije, ki so jih dale vojujoče se države, da bodo spoštovale nevtralnost Holandske resne in da o njih ni mogoče dvomiti.**

Bivši predsednik holandske vlade dr. Collin je izrazil na nekem zborovanju v Haagu upanje, da se bo Holandski kljub vsemu posrečilo ostati izven sedanjega konflikta.

Drevi bo govoril belgijski zunanji minister

Bruselj, 10. nov. s. Belgijski vojni minister bo imel nocoj in jutri zvečer govora po radiu.

Mobilizacija v francoskih kolonijah

Pariz, 10. nov. mp. Francoski kolonialni minister je izjavil, **da je Francija že zdaj mobilizirala več kolonialnih čet kakor ves čas vojne.**

Po monakovskem atentatu

Podrobnosti o eksploziji in njenih posledicah — Obsežne preiskave in številne aretacije Nemcev in tujcev — Žrtve atentata — Odmev po svetu

Monakovo, 10. nov. i. O atentatu v meščanski pivnici, ki je po zadnjih vesteh zahteval 8 smrtnih žrtev, dočim je okrog 60 ljudi ranjenih, od teh 28 težko, so se izvedele še nekatere podrobnosti. Eksplozija je nastala ob 9.21, 10 minut pozneje, ko je Hitler zapustil dvorano, v kateri so ostali stari borci stranke. **S Hitlerjem vred so dvorano zapustili skoraj vsi višji funkcionarji stranke, in zato je tudi razumljivo, da ni bil nihče med njimi ubit ali ranjen.**

Takoj po govoru se je Hitler poslovil in zapustil s spremstvom dvorano. **Hitlerjev vlak je krenil s postaje ob 9.20, a minuto kasneje se je strešla vsa dvorana meščanske pivnice zaradi strahovite eksplozije. Veliki steber, na katerem je počivala galerija in ki je nosil tudi vse podstrešje, je nenadno popustil in galerija se je s podstrešjem vred zrušila na zborovalce. Po čudnem naključju luč v dvorani ni ugasnila in takoj so pričeli z reševalno akcijo. Na kraju, kjer je malo poprej govoril Hitler je nastala gomila ruševin, opeke in tramovja, ki je bila mestoma 3 m visoka.**

Takoj po eksploziji so začeli s preiskavo. Po dosedanjih podatkih kaže, da je bil peklenski stroj nameščen, oziroma vzidan v nosilni steber galerije in podstrešja. Še ponoči je policija aretirala mnogo sumljivih oseb, zlasti pa več inozemcev.

Po dosedanjih podatkih so med žrtvami naslednji: **Franc Lutz iz Monakovega, član SS oddelkov; Viljem Kaiser, veleigrovec iz Sonna pri Münchenu, glavni voditelj SS oddelkov in namestnik voditelja motoriziranih oddelkov SS ter Evgen Schachta in Emil Habsberger; dalje blagajničarka v pivovarni, ga. Marija Henle, radijski napovedovalec Viljem Weder in glasbenik Reinhard Preindl.** Identiteta dveh žrtev še ni ugotovljena.

Poostrene varnostne odredbe

Berlin, 9. nov. z. Agencija United Press ugotavlja v svojem poročilu o nemških varnostnih ukrepih o včerajšnjem atentatu, da je kancelarska palača sedaj prav tako zastražena, kakor je bila palača letalskega ministrstva par dni po tajinstvenem atentatu, ki je bil tam izvršen. Takrat so policijski agenti skrbeli za to, da so pasantje šli mimo letalskega ministrstva po drugi strani ceste. Prav tako je sedaj izolirana tudi kancelarska palača. Vanjo puščajo ljudi, ki imajo za to posebej izstavljena dovoljenja.

Berlin, 10. nov. e. United Press. Kot dopolnilni ukrep za javno varnost je bila poleg ojačenih straž pred kancelarjevo palačo in številnih detektivov v bližnji okolici poostrena tudi kontrola nad ostalimi javnimi poslopji. Zatrjujejo, da so oblasti zadnje dni opazile, da razne osebe, ki izkoriščajo zatemnitev mesta vtihotapljajo uglednim osebam v žepe sukenj hujskajoče letake, predvsem pa onim, ki obiskujejo kancelarjevo palačo. Včeraj je bila vsaka oseba, namenjena v vladno palačo, temeljito preiskana. Preiskali so jim žepe, denarnice, listnice, cigaretne doze in tako dalje.

Berlin, 10. novembra. AA. (DNB). Glavni vodja SS čet in šef nemške policije Himmler objavlja: Sledovi izvršilcev zločina v Monakovem vodijo v inozemstvo. Zaradi tega se za podatke, sporočene v inozemstvu nemškim diplomatičnim zastopstvom, konzulatom itd., ki bi vodili k odkritju zločina, razpisuje neodvisno od nagrade, razpisane v Nemčiji v znesku 600.000 mark, dopolnilna nagrada 300.000 mark v tuji valuti, ki bo izplačana od pristojnega nemškega predstavništva v inozemstvu.

Manifestacija za Hitlerja

Berlin, 10. nov. i. Po vsej Nemčiji so bile včeraj velike manifestacije za Hitlerja. V Berlinu, Monakovem, Draždanih, na Dunaju, v Gdansku in drugod se je zbralo na glavnih trgih po več sto tisoč ljudi, ki so ogorčeno obsojali zločin in vzklikali kancelarju v zahvalo za čudežno rešitev. V Berlinu samem so se včeraj ves dan zbirale množice ljudi pred kancelarjevo palačo in prirejale manifestacije za Hitlerja. Na stari kancelarski palači je bila razobešena Hitlerjeva standarta, dokaz, da je Hitler v Berlinu.

Žalna svečanost

Monakovo, 10. nov. i. Snoči je bila na Heldenplatzu, pri stebrih 16 žrtev monakovskega puča leta 1923 spominska svečanost za nesrečne žrtve včerajšnjega atentata. Krste žrtev atentata so prenesli na prostor, ki je bil črno drapiran in kjer je gorelo na stotine plamenic. V imenu Hitlerja je njegov namestnik Hess položil velik venec h krstam, hkrati pa je zagrmelo 16 topovskih strelov. Na vsaki krsti je bil še poseben venec kancelarja Hitlerja. Nato so člani SS, SA in drugih oddelkov, zlasti pa vsi Hitlerjevi soborci krvnega reda, med katerimi so bili nekateri celo obvezani, v dolgi povorki defilirali mimo krst. Na čelu je korakal Julius Streicher s krvno zastavo. V sprevodu so bili tudi Hess, general Wachenfeld, okrožni vodja Wagner, ministra Frick in Schwarz državni upravitelj general Epp, Baldur von Schirach.

Zasledovanje zločincev

Berlin, 10. nov. i. Vodja nemške policije Himmler je poveril vso preiskavo zaradi monakovskega atentata posebni komisiji strokovnjakov. Po dosedanjih ugotovitvah ne gre za spontano delo, temveč za skrbno pripravljen zločin. Storilci so skrbno izbrali prostor in mesto, kamor so postavili peklenski stroj, tako da bi Hitler v primeru, če bi ostal v dvorani, nedvomno postal žrtev zločina. Sledi za zločinci vodijo v inozemstvo. Zaradi tega je nemška vlada odredila, da se zviša nagrada, ki je bila prvotno v višini pol milijona mark, za nadaljnjih 100.000 mark še v Nemčiji, a za 300.000 mark v inozemstvu. To vsoto bodo lahko nemški diplomatski predstavniki izplačali onemu, ki izsledi zločince, tudi v tuji valuti.

Neki očividec atentata pripoveduje, da je bilo ob času eksplozije v dvorani le še 100 do 120 oseb.

Kaj pravijo v Parizu

Pariz, 10. nov. e. Atentat v Monakovem tu ni izzval velikega presenečenja. Prve neposredne informacije so mnogo preskope, da bi se lahko ustvarilo popolno mnenje o tem dogodku. Znaten del francoskega tiska je mnenja, da gre za politično propagando, katere cilj je bil nahujskati javnost proti Angliji. Na drug način si je namreč težko pojasniti atentat v prostoru, ki je bil tako dobro zastražen. Listi navajajo več protislovij v službenih poročilih nemške vlade, a vendar ne izključujejo možnosti, da gre vsekakor za neko zaroto.

Pariz, 10. nov. AA. (Havas) Pariški tisk posveča komentarje Hitlerjevemu govoru in atentatu, ki je bil izvršen takoj po njegovem odhodu. »Temps« pravi, da Hitler ne mor eveč uspešno ustvarjati iluzije, da se bori za varnost nemškega naroda. Kar se tiče eksplozije, pa je čudno to, da se v državi, ki živi pod strogim režimom Gestapa in v kateri se sistematično molči o vseh dejstvih, ki se tičejo Hitlerjeve osebnosti, trdi še pred uvedbo preiskave, da so za to odgovorni tuji agenti. Na osnovi tega poskušajo izvleči zase korist. Toda ta taktika je znana in z njo ne bodo mogli nikogar voditi za nos.

»Journal des Debats« izraža bojazen, da bi ta dogodek lahko imel za posledico krvavo maščevanje. »Intransingeant« pravi

Nadaljevanje na 2. strani

Iz notranje politike

DRINA NE SME BITI VEČ MEJA

Oblastni odbor Narodne odbrane v Sarajevu je imel sejo, na kateri se je bavil z znano izjavo ministra dr. Džaferja Kulenovića o vprašanju avtonomije Bosne in Hercegovine glede na novo ureditev države. Na seji je bilo soglasno odobreno naziranje, da se more prostovoljno najti rešitev, ki bi pustila nedotaknjene nacionalne ideale bosanskih Srbov, zadovoljila Hrvate in upoštevala interese ter razpoloženje bosanskih muslimanov.

S seje so bile poslane brzojavke Nj. Vis. knezu namestniku Pavlu, predsedništvu vlade ter glavnemu odboru Narodne odbrane v Beogradu. V brzojavkah se najostreje obsoja izjava dr. Kulenovića o avtonomiji Bosne in Hercegovine in se poudarja zahteva, da Drina ne sme biti več meja.

Kakor se je izvedelo, bodo ta teden novi sestanki vseh srbskih društev in ustanov, prihodnji teden pa bo veliko zborovanje sarajevskih Srbov. Obenem so protestirali proti izjavam dr. Kulenovića tudi Srbi iz Rogatice, Prače, Ustiprače, Čajnika, Foče, Goražda in drugih mest.

BANOVINSKA POMOČ PRAVOSLAVNI CERKVI

Ban Hrvatske dr. Ivan Subašić je odredil, da se izplača 40.000 din srbski pravoslavni cerkveni občini v Vojniču za popravilo tamošnje pravoslavne cerkve.

NOV SRBSKI KULTURNI KLUB

Srbi v Vinkovcih so započeli akcijo za ustanovitev pododbora Srbskega kulturnega društva, čigar člani naj bi bili samo oni Srbi, ki se doslej politično niso kompromitirali. Akcijo vodi urednik tednika »Slavonija«, geometer V. Raičević.

SPOMENIK KRALJU ALEKSANDRU V SOMBORU

Na seji odbora za postavitev spomenika kralju Aleksandru I. v Somboru je poročal predsednik odbora dr. Nenad Bugarski o raznih nelegalnih dejanjih, ki so ovirala odborovo akcijo. Med drugim je povedal, da je eden izmed bivših predsednikov hotel z brahialno silo vzeti denar, ki je bil zbran za postavitev spomenika. Zdaj je izročena mestnemu županu prošnja, da se postavi spomenik na Svetodjurdjevskem trgu.

VPRAŠANJE DNEVNIČARJEV

Dnevničarji sarajevske finančne direkcije so izročili predsedniku vlade Cvetkoviću, podpredsedniku vlade dr. Mačku in finančnemu ministru dr. Šuteju prošnjo za hitro definitivno rešitev vprašanja dnevničarjev in služiteljev. V prošnji so razložili upravičenost svojih zahtev in navedli, da je danes v državni službi par tisoč ljudi, od katerih so mnogi že po 15 in celo po 20 let v službi.

UREDBA O ZATIRANJU BREZVESTNE SPEKULACIJE

in draginje, ki jo je sprejel ministrski svet 20. sept. letos, na podlagi katere so pododbori v ministrstvu socialne politike že začeli z delom, kakor smo poročali včeraj, po odredbi bana dr. Subašića nima zakonske moči za banovino Hrvatsko, ker je ni izdal kralj na predlog hrvatskega bana in zato tudi ni bila objavljena v »Narodnih novinah« kot uradnem glasilu banovine Hrvatske. Isto velja za vse odredbe ministrskega sveta, ako nimajo protipodpisa bana.

VOLILNI ZAKON ZA HRVATSKI SABOR IZDELAN

»Seljački dom«, glavno glasilo HSS, poroča: Poslednje dni so prinesli dnevniki več vesti o tem, kdaj in v kakšnem vrstnem redu bi imele biti občinske volitve, volitve v hrvatski sabor in volitve v narodno skupščino. V teh vesteh so trdili, da je bilo vse to te dni dogovorjeno med predsednikom HSS dr. Mačkom in ministrskim predsednikom Dragišo Cvetkovićem. Vse te vesti so brez podlage in ni ničesar v njih resničnega. Isti list poroča, da je že izdelan volilni zakon za hrvatski sabor in da bo v najkrajšem času predložen kraljevim namestnikom v podpis.

INVESTICIJSKO POSOJILO ZAGREBA

Hrvatska banska oblast je odobrila posojilo, ki ga je zagrebška mestna občina najela pri OUZD v znesku 30 milijonov din. Mesto bo to posojilo amortiziralo v 15 letih, obrestna mera znaša 6 odstotkov. Posojilo bo porabila občina takole: za vodovod in kanalizacijo 7, za ceste 5.3, za regulacijo periferije 5, za nove zgradbe 9, za novo bolnico 2.5 milijona, ostanek pa za razne manjše investicije.

Novi angleški poslanik v Parizu

London, 10. nov. AA. (Reuter): Zunanje ministrstvo sporoča, da je kralj podpisal ukaz, da se imenuje za angleškega poslanika v Parizu Oliwer Harwey, svetnik zunanjega ministrstva in glavni tajnik kabineta ministra za zunanje zadeve.

Borzna poročila.

Curih, 10. novembra. Pariz 9.70, London 17.12, New York 446, Bruselj 178, Milan 22.50, Amsterdam 236.70, Berlin 178, Stockholm 106.25, Oslo 101.30, Kopenhagen 86.12.

da atentat ne more biti delo posameznika, temveč je izraz nezadovoljstva, ki vlada v Nemčiji Zaradi nepopularne vojne. Dejstvo je, da je atentat bil izvršen v samem svetišču nacizma. To dokazuje, kakšno razsulo vlada v Nemčiji. **To dejanje ima lahko politične, diplomatske in vojne posledice, ker bo Hitler pospešil dogodke.**

Kaj pišejo nemški listi

Berlin, 10. nov. AA. (DNB) Ves nemški tisk posveča največjo pozornost včerajšnjemu atentatu. Listi naglašajo posebno okoliščino, da je Hitler preje kakor navadno zapustil dvorano ter vidijo v tem voljo previdnosti, da se vodja rajha reš. »Deutsche Allgemeine Zeitung« govori zunanjih sovražnikih in temnih elementih, ki še obstojajo v državi. Toda ti elementi se motijo, ako mislijo, da bodo lahko škodovali nemški zajednici »Lokal Anzeiger« naglaša, da niso uspeli oni, ki so hoteli s svojim umazanim dejanjem služiti sovražnikom. »Berliner Börsen-Zeitung« pravi, da je 80 milijonov Nemcev pod vtisom božje previdnosti, ki je rešila Hitlerja.

Inozemski glasovi

Budimpešta, 10. nov. e. V Budimpešti smatrajo, da je poskus atentata na kancelarja Hitlerja pričetek cele vrste obojestranskih ukrepov vojskujočih se držav, katerih posledice se bodo občutile ne samo v vodstvu nemške politike, temveč bodo imele vpliv tudi na psihološki moment, ker bodo lahko izzvali najbolj energično nadaljevanje vojne. Zato z največjo pozornostjo zasledujejo dogodke v Belgiji in na Holandskem.

Stockholm, 10. nov. AA. (DNB) Vest o gnusnem atentatu na Hitlerja je zbudila v tukajšnjih političnih krogih največjo pozornost in vznemirjenost. V tukajšnjih krogih ne taje resnih posledic, ki bi utegnile nastati, če bi se v Evropi uvedle take metode Čeprav še manjkajo podrobnosti o zločinskem atentatu, se lahko reče, da so si vsi Švedi v svesti odgovornosti in da soglasno obsojajo poskus podlega umora.

New York 10. nov. s. Vsi ameriški listi so prinesli včeraj poročila o monakovskem atentatu na prvi strani pod velikimi naslovi toda brez vsakih komentarjev.

Svoboda in človečanstvo proti zakonu sile

Chamberlain o mirovni akciji in o nalogah zaveznikov v sedanji vojni

London, 9. nov. s. Na svečanem kosilu, ki ga je priredil v »Mansion House« novi londonski župan, je prečital finančni minister John Simon govor, ki ga je sestavil ministrski predsednik Chamberlain, ki pa zaradi bolezni ni mogel osebno govoriti. Uvodoma pravi Chamberlain:

Vsakdo ceni visoke motive, ki so privedli holandsko kraljico Viljemino in belgijskega kralja Leopolda do tega, da sta ponudila svoje posredovanje, v upanju, da se prepreči nadaljnje razširjenje vojne. **Priznati pa moram, da nimam mnogo upanja v zadovoljiv odgovor nemškega kancelarja in to zaradi izkušenj v preteklosti. Anglija seveda na noben način noče vojne nadaljevati niti za en dan več, kakor pa je to potrebno, čim je mogoče najti drugačno zadovoljivo rešitev. Dolžnost kraljeve vlade bo, da predloži kralju svoj nasvet glede odgovora, ki naj ga da na mirovno posredovanje. Preden pa to storimo, je seveda potrebno, da se posvetujemo z dominioni ter z našimi prijatelji in zavezniki, ki stoje z nami v borbi ramo ob rami.**

Oni, ki so povzročili vojno, ne razumejo nobenega drugega jezika, kakor jezik sile. Sila je edini odgovor in zato je bila Anglija prisiljena, da prime za orožje, ter ga ne bo odložila tako dolgo, dokler Evropa ne bo rešena groženj, ki so tako dolgo onemogočale svobodno življenje njenih narodov.

Nato pravi Chamberlain, da se je položaj zaveznikov v zadnjih tednih izboljšal. **Angleško-francosko-turška pogodba je mogočen instrument za osiguranje miru v južnovzhodni Evropi. Na drugi strani je rusko-nemška pogodba prinesla korist Rusom, Nemčiji pa samo ponižanje in izgube. Sprememba nevtralnostnega zakona v Zedinjenih državah je važen akt, ki odpira zaveznikom največje zaloge sveta.**

Ne vemo, koliko časa bo vojna trajala moramo pa biti pripravljeni, da se borimo do zmagovitega konca.

Chamberlain zaključuje: **Prepričan sem, da bomo še živi videli, kako bodo položeni temelji novega sveta, v katerem bosta svoboda in človečanstvo premagala zatiranje in zakon sile.**

Pogajanja v Moskvi pred zaključkom?

Danes ali jutri naj bi se po moskovskih informacijah ugodno končali razgovori s Finci

Moskva, 10. nov. mp. Finska delegacija je včeraj ob 18. ponovno odšla v Kremelj in se je vrnila ob 19.10. V moskovskih diplomatskih krogih menijo, da bodo razgovori morda že v petek, najbrže pa v soboto ugodno končani in da bo ob tej priliki objavljen skupni komunike.

Helsinki, 10. nov. s. Finska vlada bo imela danes sejo, na kateri bo proučila poročilo finske delegacije v Moskvi o včerajšnjem razgovoru v Kremlju.

Berlin, 10. nov. mp. DNB poroča iz Moskve, da sta imela včeraj Stalin in Molotov razgovor, ki je trajal nad eno uro.

Moskva, 10. nov. AA. (Reuter) V zvezi z nadaljevanjem finsko-sovjetskih pogajanj se smatra, da predstavljajo sovjetske zahteve glede pomorskega oporišča na finskem ozemlju ob vhodu v Finski zaliv ter odstop pokrajin v bližini Leningrada veliko oviro. Dosedaj se je smatralo, da Rusi želijo ustanoviti oporišče na Hangö. Toda na osnovi nedoločne oblike nedavnega govora Molotova so podkrepljene domneve, da Rusija ne vztraja na tem da dobi novo ozemlje na kopnem. Drugi krogi pa naglašajo, da so sovjetske zahteve v teku pogajanj ostale nespremenjene. Sovjetska sporočila dovoljujejo vtis, da so Finci pripravljeni sporazumeti se glede na nove meje pri Leningradu, da pa ta pristanek Finske dozdaj ni zadovoljil Moskve.

Helsinki, 10. nov. e. Uvedbo delne cenzure pozdravlja finski tisk v vsakem pogledu. Smatrajo, da Finska pač ne more imeti nobenih koristi od neumestnih izpadov in napadov na veliko sosedno državo. Vojaške oblasti so odpoklicale z meje vse vojake švedske narodnosti, ki so izzvali incidente, metali kamenje na ruske obmejne straže in jih psovali..

Finske oblasti so bile pa tudi obveščene, da so nekateri delodajalci skušali izkoriščati delavstvo na ta način, da so podaljševali delovni čas od 8 na 10, ne da bi povišali mezde. Oblasti so pojasnile, da imajo pravico za podaljšanje delovne službe samo podjetja, ki delajo za obrambo države. Podjetja, ki so to zlorabljala, bodo občutno kaznovana in imena krivcev bodo objavljena v listih.

Zbližanje med Bolgarijo in Turčijo

Sofija, 10. novembra. AA. (Havas). Kaže, da je napetost med Bolgarsko in Turčijo popustila. **Posledice te popustitve napetosti je odpoklic obmejnih čet na obeh straneh.**

Rim, 10. nov. e. Rumunski veleposlanik, ki je prispel včeraj v Ankaro, je imel sestanek z nemškim veleposlanikom von Papenom, nato se je pa sestal s turškim zunanjim ministrom Saradzoglom. V političnih krogih smatrajo, da je imel ta razgovor namen učvrstiti prijateljske odnošaje med Rumunijo in Turčijo. Naloga Stoice bo razložiti turški vladi stališče Rumunije glede bloka balkanskih držav. V diplomatskih krogih zatrjujejo, da Stoica prinaša važna sporočila turški vladi.

Istočasno poročajo, da je Gafencu, ki bi moral imeti važen govor o zunanji politiki v nedeljo v Kružu pri zborovanju organizacije fronte nacionalnega preporoda, odložil svoj govor na 25. november, ker bo govoril na seji parlamenta, ki bo sklican za ta dan.

Nobelova nagrada za fiziko in kemijo

Stockholm, 10 novembra. AA. Reuter. Ernest Orlando Laurens, ki je dobil letošnjo Nobelovo nagrado za fiziko je odkril ciklotron in napravil uspele poskuse z umetnimi radioaktivnimi elementi.

Stockholm, 10. novembra. AA. (Havas). Nobelovo nagrado za kemijo za leto 1939 dobita vsak pol prof. Butenant z vseučilišča v Berlinu in prof. Ruzicki z višje politehniške šole v Curihu. Nobelovo nagrado za kemijo za leto 1938, ki je svojčas niso podelili, so zdaj dodelili prof Kuhnu z vseučilišča v Heidelbergu.

Francosko vojno poročilo

Pariz, 10. nov. s. Jutranje 135. francosko vojno poročilo pravi: Aktivnost kontaktnih edinic v teku noči.

Pariz, 10. nov. s. Zavezniška izvidniška letala so ugotovila pri svojih poletih na nemškimi postojankami, da so dospele utrdbe Siegfridove linije znatna ojačene in da Nemci koncentrirajo za fronto več oddelke čet.

»Kurent« na šentjakobskem odru

Ljubljana, 10. novembra

Šentjakobsko gledališče je svojim prijateljem priredilo za začetek sezone veselo presenečenje. Postreglo jim je z izvirno predstavo, ljudsko igro z godbo in petjem »Kurent«. Libreto je napisala ga. Metka Bučarjeva, godbo Danilo Bučar, verze pa Viktor Markič. Vsebina je zajeta iz domačih krajev iz časov Napoleona in rokovnjačev. V stvari gre — v takih igrah mora pač tako biti — za ženo. Dva se borita zanjo. Eden je v Napoleonovi vojski, drugi pa je doma. Prvega, ki je mlajši in postavnejši, ima dekle rada, drugega, ki pa ima zaveznika v njenem očetu, pa ne mara. Razvijejo se razni zapleti, ki vanje poseže dobro in slabo. Predstavnik dobrega je goslač — popotnik Kurent, slabega pa vaška potovka Mica Špeličeva. Vse že kaže, da se bo bogatemu Luki Žgurju posrečilo dobiti županovo hčerko Anko, o pravem času pa prepreči nakano teta Tona, ki Žgurja zabode v trenotku, ko hoče Anko ugrabiti. Kurent je medtem razkrinkal Žgurja kot brezvestnega morilca in zloglasnega poglavarja rokovnjačev. Vse se lepo konča. Kajžarjev sin Tine dobi Anko, torej happy end, kakršen mora biti.

Obe prvi predstavi sta napolnili hišo in zapustili pri gledalcih najboljši vtis. Vse kaže, da bodo tudi nadaljnje predstave dobro obiskane, kar vrlim Šentjakobčanom, ki so imeli s prireditvijo nemajhne stroške, iz srca privoščimo.

Predstava se je od začetka do konca glakdo razvijala. Vloge so bile dobro zasedene in so tudi v pevskem delu poslušalcem zelo ugajale, kar je dokazalo ponovno odobravanje in številni šopki sodelujočim. Salve smeha je povzročal Lavričev mežnar Nace s svojim škofjeloškim dialektom, nič manj pa tudi zapiti Moserjev kajžar Matija. V glavnih vlogah so se izkazali gdčna Vidičeva kot Anka, Berlot kot Kurent, Kunter kot žrpan Grča, Plevel kot rokovnjač Žgur, Grgurevičeva kot odlična potovka. Bučarjeva kot teta Tona in Drašlar kot Tine. V pevskem pogledu sta zlasti ugajala Vidičeva in Berlot, nič manj pa dobro uvežbani zbor. M. P.

2,000.000 za najnujnejša zaščitna dela

Včeraj popoldne so si zastopniki ljubljanskih dnevnikov ogledali tehnična dela za zaščito mesta pred letalskimi napadi

Ljubljana, 10. novembra

Nova uredba o zaščiti pred letalskimi napadi zahteva zelo mnogo od mestnih občin, ki bodo težko zmogle velika finančna bremena. Občine niso imele nobenih skladov za zaščito prebivalstva, a iz rednih dohodkov nikakor ne morejo financirati tehničnih del. To velja v polni meri za ljubljansko občino. Zato delo novega mestnega zaščitnega oddelka in tehnične zaščite nikakor ni lahko. S samo organizacijo zaščitnega oddelka in mestne zaščite ter njunih kompetenc se je prebivalstvo že seznanilo. Zanima se pa, kaj mestna občina lahko naredi konkretnega za varnost prebivalstva za primer vojne.

Uredba o zaščiti pred letalskimi napadi predpisuje predvsem mestnim občinam zgraditev javnih zaklonišč in ureditev zaklonov v poslopjih mestne občine, kjer stanujejo zasebniki. Seveda pa mora mestna občina skrbeti tudi za zaklonišča pri mestnih stanovanjskih hišah in ne le v javnih poslopjih. Če je n. pr. v neki mestni hiši urad in stanovanjski prostori, sta potrebni v poslopju dve zaklonišči: javno in zasebno za stanovalce. Uredba tudi natančno predpisuje, kako morajo biti urejena zaklonišča ter kako naj bodo opremljena. Ljubljanska mestna občina ima številne stanovanjske hiše: za Bežigradom pri topničarski vojašnici, poslopje stare mitnice na Tyrševi cesti, dalje stanovanjsko kolonijo pri carinarnici, veliko hišo ob Jegličevi cesti, starejšo hišo v Prečni ulici in v Gradišču, blok stanovanjskih hiš na Poljanskem nasipu in Poljanski cesti, hiše na Prulah, v Sokolski ulici, Gradaški in Slomškovi in na Hradeckega cesti. Pozabiti tudi ne smemo gradu, in tako zvanega tivolskega gradu, bivšega hotela Tivoli in mestne ubožnice v Japljevi ulici. Razen tega so še precej velike stanovanjske kolonije s hišami, ki so po večini last mestne občine — z izjemo na Galjevici in ob Cesti dveh cesarjev — v Koleziji, na Livadi ob Ižanski cesti in številna stanovanja so v bivši Nušakovi vojašnici. Mestna občina mora skrbeti še za zaklonišča pri Delavskem domu, v Waldherrjevi hiši v Beethovnovi ulici, v kresiji in pri Mestnem domu. Kresija ima že kleti preurejene za zaklonišča. Obokani stropi so močno podprti z lesenimi, borovimi oporami, tako da stropi vzdrže največjo obtežitev ter se ne morejo podreti, četudi se podre nanje zidovje zgornjih nadstropij.

Javna, zasilna zaklonišča za pešce namerava mestna občina zgraditi v raznih mestnih okrajih. To bodo opaženi jarki, globoki 2.5 m, izkopani v lomljeni črti. Nad opažem, ki služi kot strop, bo nasuta zemlja. Takšno zaklonišče na Kralja Petra trgu bo kmalu gotovo. Teh rovov namerava občina izkopati po mestu v skupni dolžini 800 do 1000 m. V njih bo našlo zatočišče okrog 2000 ljudi. Zaklon na Kralja Petra trgu je 100 m dolg (za okrog 200 ljudi). Stroški bodo znašali 60.000 din. Zdaj mestna občina gradi večje podzemeljske prostore pod grajskim hribom. Služili bodo lahko za idealna zaklonišča, vendar pa jih bo občina v mirnem času uporabljala tudi za druge koristne namene. Tako n pr. magistrat potrebuje za vsak primer povsem varen prostor za arhiv. Zanimivo je, da je bila v grajski hrib za magistratom že v prejšnjem stoletju vsekana v živo skalo klet prav na tistem kraju, kjer je zdaj vhod v prostorni, okrog 23 m dolgi rov. Tam je bila najbrž prejšnje čase blagajna denarne pošte ki je poslovala na Mestnem trgu št. 2 Še prej pa je menda bogata ljubljanska rodbina Dolničarjev spravljala tam denar (Znameniti župan Janez Dolničar si je še l. 1688 pridobil plemstvo v priznanje zaslug za Ljubljano).

Rov bo lahko kdaj pozneje tudi služil kot hodnik ki bo držal h globokemu grajskemu vodnjaku. Po tem vodnjaku bi namreč lahko vozilo dvigalo na Grad in tako bi bila ustvarjena najkrajša zveza mesta z Gradom. Ob samem vhodu v rov pa bi bilo po prof. Plečnikovem načrtu tudi vznožje monumentalnega stopnišča na Grad. Vendar zdaj ne moremo misliti na uresničitev vseh teh načrtov, ko je morala občina opustiti vsa druga mestna javna dela, da skuša vsaj s pomočjo teh prihrankov opraviti nekaj dela za zaščito mesta.

Rov za magistratom je 23 m dolg in po 3 m širok in visok. Na polovici dolžine se lomi v pravem kotu na desno. Druga polovica je določena za arhiv Prostori bodo obokani z opeko in primerno izolirani proti vlagi. Iz rova bo držal zasilni hodnik, 37 m dolg. Izhod bo nekje sredi grajskega pobočja.

Lepe prostore bodo pridobili tudi mestni gasilci v podzemlju ob Mestnem domu. Med domom in hišami Študentovske ulice bodo vsekali v grajski hrib rov z dvema vhodoma v obliki črke V Prvi krak rova bo držal pod hrib za Mestnim domom, drugi pa na zahodni strani med domom in hišami Študentovske ulice. Tam bo dovoz za shrambo gasilskega orodja, predvsem avtomobilov. V 260 m dolgem rovu bodo lahko uredili javno zaklonišče, ki je potrebno zlasti v bližini živilskega trga, in zaklonišča ekip tehnične, zdravstvene in gasilske službe. Rov bo imel še izhoda na Stolno in v Študentovsko ulico. Ta rov bo dobil lahko kdaj pozneje še zvezo s hodniki za magistratom. Samo po sebi se pa razume, da vsega tega dela ni mogoče opraviti hkrati, pač zaradi velikih stroškov.

Samo zračunajmo, koliko jih bo veljalo, kar bo narejenega za prvo silo! Rov za Mestnim domom s kopanjem, zidarskimi deli, instalacijami, odvozom materiala itd., bo veljal okrog 650.000 din. To pa je šele prva etapa dela in rov bi bil le 80 m dolg. Druga etapa del, ko bi zgradili 260 m dolgi rov, bi zahtevala približno tri četrt milijona din stroškov. Delo za magistratom bo veljalo 330.000 din. Preureditev kleti v kresiji (prostora za 150 ljudi) kjer bo tudi posebna ambulanta, velja 75.000 din. Rovi v parkih in dvoriščih bodo veljali 150.000 din. Že ta dela bodo torej zahtevala 2 milijona din stroškov. Ko bo uresničen ves program, bo v mestnih zakloniščih prostora za okrog 20.000 ljudi, kar je dovolj glede na število prebivalstva med vojno v mestu. Največja težava je zaradi pomanjkanja kreditov. Mestna občina ne more najti nobenih posebnih virov dohodkov v ta namen, država pa doslej še ni dala nobene podpore.

Včeraj popoldne so si zastopniki ljubljanskih dnevnikov ogledali tehnična dela za zaščito mesta. Vodili so jih šef mestnega zaščitnega oddelka magistratni direktor Jančigaj, direktor mestnega gradbenega urada inž. Poženel, inž. Kobe in arh. Spinčič.

Velika tatvina v Poljanski dolini

Soboslikarju Janezu Oblaku v Gorenji vasi je tat odnesel 18.000 din

Gorenja vas, 9. novembra

Poljanska dolina ima svojo senzacijo. Gre za veliko zagonetno tatvino, ki je bila storjena v noči na torek pri zasebniku 30letnem Janezu Oblaku v Gorenji vasi. Oblak je imel spravljen svoj denar v podstrešni sobi. Vrata sobice so bila zaklenjena, ne pa tudi pisalna miza. Gotovina je bila spravljena v leseni škatli v spodnjem predalu. Dan pred tatvino je odšel Oblak kmalu po kosilu k svoji zaročenki na Trato, ko pa se je naslednjega dne vrnil, je takoj opazil tatvino. Oblak je namreč hotel na Jesenice. Da bi vzel s seboj nekaj denarja, je posegel po škatli, pri tem pa je seveda takoj opazil, da mu je vsa gotovina izginila. Izginilo je vseh 18.900 din do zadnje pare. Deset je bilo tisočakov, sedem bankovcev po 500 din ostalo pa stotaki. Tako namreč ve povedati prizadeti Oblak Ves obupan je najprej pravil o tatvini kapetanu Slavku Hudalesu, potem pa še trgovcu Jelovčanu, ki sta mu oba svetovala, naj tatvino čim prej prijavi orožnikom. Neprevidno pa je bilo, da pametnega nasveta ni poslušal, marveč je šel še prej kupovat ključe za vežna vrata svoje hiše, potem pa se je napotil še k svojemu bratu Francetu, tako da so oblasti zvedele za tatvino šele v popoldanskih urah, ko je bilo že mnogo dragocenega časa zamujenega.

Sicer se pa Oblaku tudi popoldne ni kdove kako mudilo, kajti tedaj je šel v trgovino Franceta Klobovsa in tam zopet izbiral ključe. Preden so prispeli orožniki v Oblakovo stanovanje, je Oblak že sam denar pridno iskal. Dopustil je celo domnevo, da mu je kdo denar skril in tako je bilo vse stanovanje razmetano. Tat je moral biti zelo spreten, ker niso našli nobenih sledov na ključavnici Še zagonetnejša pa postaja tatvina, ker tudi Oblak sam svoje izpovedi izpreminja. Nekemu domačinu ni hotel povedati, da mu je bil denar ukraden iz pisalne mize, marveč mu je natvezil lažno storijo, da mu je bil denar ukraden iz nezaklenjenega kovčega v drugi manjši podstrešni sobici Tudi ve Oblak povedati, da je imel denar zavit v krpe. Protislovne izpovedbe seveda dopuščajo razne domneve. Oblak je imel spravljen denar v sobi čez vse poletje in tudi takrat, ko je bil zaposlen s sedlarskimi in soboslikarskimi deli na Jesenicah. Spočetka so osumili tatvine enega izmed sostanovalcev, ki pa je dokazal svoj alibi, in je ostala tako tatvina zaenkrat še nepojasnjena.

Iz Celja

—c **V celjskem gledališču** bo uprizorilo mariborsko Narodno gledališče drevi ob 8. Beneševo opereto »Navihanka«. Predstava je za abonma.

—c **Sokolsko društvo Celje I** bo, kakor vsako leto, tudi letos obdarilo svojo deco za Miklavževo. Obdaritev dece bo v nedeljo 3. decembra ob 14., obdaritev naraščaja ob 16. Miklavževanje za članstvo pa bo v soboto 2. decembra ob 20.30 v Sokolskem domu v Gaberju.

—c **Visoka nagrada za izsleditev zločinca.** V sredo zvečer je neznan storilec ukradel g. Slavku Rusu, trgovskemu potniku pri juvelirju g. Antonu Lečniku v Celju, v nekem hotelu v Jurčičevi ulici v Mariboru kovčeg z zlatnino in urami v vrednosti okrog 100.000 din, last g. Antona Lečnika. Juvelir g. Lečnik v Celju je razpisal na izsleditev storilca nagrado v znesku 10.000 din.

—c **Nesreča na cesti.** Ko je vozil 46-letni dninar Jože Petek iz Malega Lipoglava pri Ponikvi v torek seno po cesti, se je voz na slabi cesti nagnil in prevrnil nanj. Petku je zlomilo levo nogo. Prepeljali so ga v celjsko bolnico.

—c **V Šmarjeti pri Škofji vasi** je umrla 68-letna zasebnica Terezija Žumrova.

Tatvine

Ljubljana, 10. novembra

Zadnje dni je bilo policiji spet prijavljenih več drznih vlomov in tatvin. V Rudniku je bilo vlomljeno v shrambo posestnika Franca Lužarja in ukradene 4 l slivovke, 17 kg suhih sliv, 15 kg orehov, 30 kg krompirja, nekaj obleke, par čevljev in precej gospodarskega orodja.

Z nove stavbe mestnega zavetišča ob Cesti v mestni log so tatovi odnesli 45 električnih stiskal rjave brave, vrednih 500 din. V novem poslopju urejuje električno napeljavo elektrotehnično podjetje inž. Metoda Gaberščka, ki tudi trpi škodo. Vojak France Rozman, doma z Gorenjskega, je te dni spravil velik zavitek obleke v avtobusu, ki stoji v Gledališki ulici poleg evangeljske cerkve. V zavitku je bila rjava obleka, črn svršnik, čepica in par čevljev, vse skupaj vredno 1600 din. K avtobusu je kmalu po Rozmanovem odhodu prišel mlajši neznanec, ki je zavitek ukradel. V stanovanje Julke Suhadolčeve na Bleiweisovi cesti je prišel te dni neki prosjak, ki ga pa niso opazili takoj pri vstopu. Prosjaka so kmalu odpravili, pa so šele pozneje opazili, da ni odšel praznih rok, ker je medtem ukradel iz sobe 400 din vredno, pokromano, zapestno uro.

Z dvorišča na Vodnikovi cesti 271 je tat odnesel te dni ponoči okrog 60 kg težak kotel, last posestnika Franca Permeta, ki ima nad 350 din škode. Črkostavec Leon B. se je v sredo pomudil v neki gostilni na Sv. Petra cesti, kjer je bilo zelo veselo. Med gosti pa so bili tudi tatovi in eden je Leonu odnesel svetlosiv svršnik, v katerem so bile rjave rokavice. Tat tudi ni pozabil na Leonov dežnik, tako da ga je oškodoval skupno za 880 din.

V Gajzerjevo trafiko na Šmartinski cesti je prišel oni dan popoldne krošnjar Božo Batinič, ki je kupil cigarete, a potem izgubil v trafiki listnico, v kateri je imel okrog 300 din, nekaj starih srebrnih kron in razne dokumente. Batinič je odšel iz trafike, ne da bi opazil izgubo listnice, medtem pa je stopil v trafiko mlajši neznanec, ki se je brž sklonil, pobral Batiničevo listnico in jo vtaknil v žep. Tudi on se je pomudil v trafiki samo za trenutek. Batinič se je vrnil, a tatu ni bilo že nikjer.

Da pride tatovom vse prav, je izkusil tudi Jože Škraba, ki je imel v Ljubljanici čoln, privezan z verigo k bregu. Tat je izvohal tudi to verigo in mu jo odnesel ter jo najbrže prodal kot staro železo.

Naše gledališče

DRAMA

Začetek ob 20 uri

Petek, 10. novembra: Neopravičena ura Znižane cene od 20 din navzdol. Izven.

Sobota, 11. novembra: Kozarec vode. Red A

Nedelja, 12. novembra: ob 15. uri: Pikica in Tonček. Mladinska predstava. Globoko znižane cene od 14 din navzdol. Ob 20. uri: Stričk Vanja. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol

Ivan Cesar, ki se je vrnil od vojakov, bo igral v nedeljo zvečer prvič naslovno vlogo v Čehovljevi igri »Stričk Vanja«. Ostala zasedba bo običajna.

OPERA

Začetek ob 20. uri

Petek, 10. novembra: Ob 15. Trubadur. Dijaška predstava. Globoko znižane cene

Sobota, 11. novembra: Pri belem konjičku Izven. Znižane cene od 30 din navzdol

Nedelja, 12. novembra: ob 15. uri: Glumač Matere božje. Izven. Znižane cene od 30 din navzdol. Ob 20. uri: Kjer škrjanček žvrgoli. Izven. Znižane cene od 30 din navzdol

Ponedeljek, 13. novembra: Plesni večer Maksa Kürbosa in Irene Litvinove, članov in solista Ballets Ruse de Monte Carlo. Izven.

Beležnica

KOLEDAR

Danes: Petek, 10. novembra katoličani: Andrej Avelin

DANASNJE PRIREDITVE

Kino Matica: Znachor

Kino Sloga: Roža iz Rio Grande

Kino Union: Upornica

Kino Moste: »Pet milijonov išče ženina« in »V volčjih krempljiv«

Razstava likovnih umetnic v Jakopičevem paviljonu odprta od 9. do 18

DEŽURNE LEKARNE

Danes: Mr. Leustek, Resljeva cesta 1, Bahovec, Kongresni trg 12 in Mr. Nada Komotar, Vič — Tržaška cesta.

Izpod sita

Z magistrata je sitar že dobil zahvalo za javno pohvalo in priznanje, ki ju je v soboto izrazil mestnemu poglavarstvu in njegovemu konjaču, ker je ta mestni funkcionar polovil pse že na vse zgodaj zjutraj, ko ljudje še niso vedeli za kontumac. Tiskovni referat pa izraža laskavo priznanje sitarju tudi za njegovo vestno in naglo obveščanje javnosti o vseh velikih in pretresljivih dogodkih, predvsem pa za veliko pomoč in sodelovanje pri varstvu živali.

Mestni konjač je res z zgledno vnemo za službene dolžnosti pričel loviti po živilskem trgu pse malo prezgodaj, ker je pač dobil obvestilo o kontumacu, še predno so izšli jutrnji listi. Toda z njegovimi ujetniki se ni zgodilo nič hudega, čeprav ta mestni uslužbenec ni ravno sentimentalen, pač pa sedaj lastniki in lastnice polovljenih psičkov lahko mirno spe, ker so bili vsi ujeti psi zdravniško pregledani in brez sitnosti ter stroškov vrnjeni lastnikom. Gospod konjač je torej brez slabega namena pripravil kužkom in njih lastnicam in lastnikom hkrati z veliko žalostjo tudi veliko veselje ganljivega svidenja.

Z Jesenic

— **Zanimivo predavanje.** Sokolsko društvo Jesenice je priredilo v sredo zvečer članski sestanek v zvezi s predavanjem, katero je bilo razmeroma dobro obiskano. Starešina brat dr. Obersnel je poročal o važnih društvenih zadevah in pozval vse članstvo k pospešenemu in složnemu delu. Nato je brat Vekoslav Bučar predaval o geopolitičnem položaju baltiških držav. V enournem poljudnem govoru je orisal zgodovinski razvoj Estonske, Letonske, Litve in Finske, poročal o narodnosti prebivalstva teh držav, o gospodarstvu in kulturi in njih pomenu z ozirom na sedanji mednarodni politični položaj.

— **Sestanek koroških borcev.** Legija koroških borcev k. o. Jesenice, priredi v nedeljo dne 12. t. m. ob 9. uri dopoldne v mali dvorani Delavskega doma članski sestanek, in z ozirom na zelo važen dnevni red, se pričakuje polnoštevina udeležba vseh borcev. Za tovariše iz Mojstrane se bo vršil sestanek isti dan ob 15. uri v gostilni Kramar v Mojstrani.

— **Otvoritev gledališke sezone.** Sokolski oder vprizori v nedeljo dne 12. t. m. ob 20. uri kot letošnjo otvoritveno predstavo dramo »Vrnitev« v režiji brata Silvestra Gaserja.

— **Nujna potreba temeljite rekonstrukcije ceste.** Kralja Petra cesta je od Hermanove gostilne pa do Cojzove ceste že nekaj let sem v obupnem stanju. Občinski in tovarniški delavci sicer stalno nasipavajo in urejujejo to cesto a vendar vse to nič ne pomaga,

Naš 4. veliki šlager v seziji 1939-1940 —

VELIKA RUSKO-POLJSKA UMETNINA

PO ZNANEM ROMANU DOLENGE MOSTOVIĆA — (PO POTI USODE)

Prvi slovanski film iz družabnega življenja Poljske. — Največji uspeh dosedaj v slovanskem filmskem svetu. Film bo gotovo z največjim navdušenjem v srcu te dni gledala najširša masa ljubljanskega občinstva

Igra hudožestvenikov: Kazimir Junoša Stempovski, Jadviga Barčevska, Vitold Zaharević! — Režija genialnega Mihaela Vašinskega

„ZNACHOR"

Vsebina vzeta po resničnih dogodkih velike tragike poljskega kirurga profesorja dr. Wilczurja, ki je zaradi hudega udarca po glavi izgubil spomin (amnezija) in 12 let živel pod drugim imenom, pozabil svojo preteklost, dokler...

KINO MATICA, tel. 21-24 Premiera danes ob 16., 19. in 21. Nabavite si vstopnice v predprodaji

Največja tragedinja naše dobe, nepozabna Maria Stuart — Katarina Hepburn v prekrasnem filmu borbe in trpljenja za pravico in enakovrednost žensk

UPORNICA

KINO UNION, tel. 22-21

Krasni posnetki iz Sicilije, iz londonskega muzeja voščenih lutk itd. — Ta film je vzbudil svojčas veliko senzacijo po vsem kulturnem svetu. — Predstave ob 16., 19. in 21. uri.

ROŽA IZ RIO GRANDE

Veličastna melodrama ljubezni in junaštva. — V gl. vlogi najlepši cvet Amerike, divna MOVITA in stasiti John Carroll. Kot dopolnilo velesenzacija »IZGUBLJENO MESTO«. Jačje od »Frankensteina«, napetejše od »Drakule« in razburljivejše od »King-Konga«. Danes poslednjič! Ob 16., 19. in 21.15 uri. KINO SLOGA, tel. 27-30

Nedeljska TOMBOLA v Kranju

se vrši ob vsakem vremenu

Samo danes in jutri so tablice po DIN 5.—; v nedeljo pa po DIN 7.—

DNEVNE VESTI

— **Naše naročnike, ki že en mesec ali več, niso plačali naročnine prosimo, da nam do 15. t. m. nakažejo dolžne zneske, ker bomo morali sicer nerednim plačnikom list ustaviti.**

— **Promet v naših pristaniščih oktobra** je bil znatno slabši kakor septembra. V tem se kaže vpliv blokade ter vojne. Skupno je odplulo iz vseh naših jadranskih luk oktobra 7.802 ladij s tonažo 1,232.398 ton. Lani istega meseca je pa znašala tonaža 9,423 ladij z 1,990.580 t, to se pravi, da je bil promet letos po tonaži za 38.09% manjši. Septembra je znašal promet v vseh naših pristaniščih 10.600 edinic z 2,146.452 ton ter je bil po tonaži za 42.63% večji kakor oktobra. Najživahnejši promet je bil v splitski luki (788 edinic in 17.730 t), na drugem mestu je Dubrovnik (353 ladij in 100.228 ton) in šele na tretjem mestu je Sušak (335 ladij, 82.113 ton).

— **Sredi tega meseca se začno vračati naši sezonski delavci iz Nemčije.** Sredi meseca se bo vrnilo iz Nemčije okrog 13 tisoč naših izseljencev, ki so zaposleni v Nemčiji pri poljskih delih. V Nemčiji jih bo ostalo še okrog 6.000. Naša vlada je ukrenila vse potrebno, da bo vrnitev naših izseljencev čim bolj olajšana ter je tudi preskrbela, da bodo izseljenci lahko menjali srebrne marke po 13.3 din. To je bilo sklenjeno v sporazumu z delegatom nemškega kmetijskega ministrstva. Določeno je tudi, da bodo izseljenci ob povratku dobili na meji toplo hrano ter da jih bo čakalo dovolj vagonov za vožnjo v domače kraje. Razen tega je sklenjeno, da carinske oblasti ne bodo delavcem carinile blaga v vrednosti do 10.000 din. Tako jim bo n. pr. dovoljen carine prost uvoz koles, strojev in delavskega orodja.

— **Zanimive številke o naših kartelih.** V naši državi je ustanovljenih 80 kartelov s 374 člani. Največ članov kartelov odpade na industrijo, in sicer 290. Značilno je, da odpade precej kartelov tudi na obrt, in sicer 21, med tem ko spada samo 5 kartelov v trgovsko stroko. Mnoga industrijska podjetja so hkrati včlanjena v več kartelih, kar sprevidimo po tem, da znaša število članov kartelov iz industrijske stroke 290, medtem ko je skupno le 190 industrijskih podjetij kartheliziranih.

— **Koliko posojil je izplačala Privilegirana agrarna banka v desetih letih.** Privilegirana agrarna banka je bila ustanovljena l. 1929 z namenom da pospešuje kmetijstvo ter pomaga kmetom s krediti. Skupno je izplačala 21.213 posojil (začela jih je izplačevati l. 1930) v znesku 627.522.404 din. Dne 22. oktobra so pa posojila znašala 394,170.252 din, to se pravi, toliko so tedaj dolžniki dolgovali banki. Največ posojil je banka izplačala v letih 1930—32. Končno je PAB prevzela še posebno vlogo kot posrednik med kmečkimi dolžniki in državo, odnosno med upniki in kmeti. Banke in zadruge so prijavile Privilegirani agrarni banki svoje terjatve za 779.877 dolžnikov in te terjatve so znašale 29. oktobra t. l. 3.141,109.037 din. Na področju ljubljanske podružnice PAB je bilo 54.577 dolgov v skupnem znesku 521.498.556 din, a vrnjeno je bilo 55,209.242 din, tako da so kmetje ostali še dolžni 266,289.313 din (51.679 din dolgov).

— **Ugotovitev.** Glede na gloso, ki je izšla v včerajšnjem »Slovenskem Narodu« ugotavljamo, da se ista ne nanaša na glasbeni referat v Friedmanovem koncertu v »Slovenskem Narodu« povsod tam, kjer prinaša citate referenta o »značilnostih« domnevne Chopinove »Fantazije« ali Lisztove »Venezia e Napoli«; za informacijo občinstva bi bilo veliko boljše, če bi glosator navajal tudi imena avtorjev omenjenih citatov ali vsaj dnevnike, v katerih so referati izšli. »Liszt« pa je povzročil veliko zmede in zmot tudi v pianističnih krogih.

— **Posebni kontingenti lesa za izvoz v Nemčijo.** Zavod za pospeševanje zunanje trgovine objavlja, da je bil z novim sporazumom z Nemčijo omogočen izvoz določenega kontingenta leta v Nemčijo proti plačilu po posebnem računu C, torej izven normalnih kvot, veljavnih za izvoz našega lesa v Nemčijo. Ta posebni kontingent je razdeljen v dva dela. Prvi znaša 2.3 milijone mark in bo izčrpan do konca tekočega leta, drugi 2.4 milijone mark se bo pa jel črpati s 1. februarjem 1940 v mesečnih zneskih po 600.000 mark. Prvi kontingent je razdeljen takole: 1.3 milijona mark za normalne hrastove železniške prage, 250 tisoč mark za hrastov kretniški les, 354 tisoč mark za črn borov gradbeni les, 200 tisoč mark za les za celulozo in 40.000 mark za okrogli jelšev les, ostalih 165.000 mark se bo razdelilo za okrogli listnat les, les za rudnike in črn borov gradbeni les. Glede razdelitve drugega kontingenta še ni padla odločitev, ker še niso znane potrebe Nemčije v tem času. Vse tvrdke, ki žele izvoziti les na račun tega izrednega kontingenta proti plačilu po posebnem računu C, naj pošljejo pristojnim zbornicam prijave.

— **Prva poslovna seja Zveze kmetijskih zbornic.** Kmetijsko ministrstvo je potrdilo pravila Zveze Kmetijskih zbornic. Prva poslovna seja Zveze bo 20. novembra.

— **Naše luščilnice riža ne bodo imele dela tudi poslej.** Naše luščilnice ne morejo dobiti neoluščenega riža in zato morajo ustavljati obrate. Naša država namreč uvaža zadnje čase luščeni riž. Riž uvažamo iz Italije. Podjetniki so računali, da bo pri trgovinskem sporazumu, ki je bil sklenjen nedavno, določen tudi uvoz neoluščenega riža, kar se pa ni zgodilo. Zato so se obrnili na Narodno banko s prošnjo za devize, da bi lahko uvažali riž iz Egipta, a tudi v tem primeru niso nič dosegli. Zato ni upanja, da bi naše luščilnice riža lahko kmalu začele obratovati v normalnem obsegu. Tudi v Ljubljani imamo luščilnico riža.

— **Glasilo naših planincev, »Planinski vestnik«,** objavlja v svoji 11. številki, ki je pravkar izšla, zopet mnogo tehtnega in zanimivega gradiva. Na posebnem papirju je natisnjena krasna J. Skerlepova fotografija »Sv. Lovrenc z Grmade« in Ravnikova »Jesen ob Bohinjskem jezeru«. Na prvi strani je objavljena Pesem Griše Koritnika »Planine naš ščit«, ki izzveneva učinkovito v rodoljubno noto. Vzpon na severni steni Rzenika opisuje Boris Režek, o severozahodni steni Rzenika, ki so jo tudi z najlepšim uspehom preplezali naši plezalci, pa poroča Pavel Kemperle. O masivu desno od Brinškovega kamina je napisal krajši članek Janez Presl. Organizacijski delavci planinske organizacije bodo z zanimanjem prečitali dr. Merharjeve »Obrobne opombe k planinski spovedi«. Med društvenimi vestmi zasluži zlasti pozornost poročilo o kongresu Mednarodne unije planinskih združenj. Kongres je bil 20.—23. avgusta v Zermattu.

— **Krasno pomladno vreme v Dubrovniku.** V Dubrovniku imajo zopet pravo pomladno vreme. Včeraj so se ljudje v kopališču ves dan kopali. Nekateri kopalci so ostali v kopališču do mraka, ker je na soncu toplo kakor spomladi.

— **Nesreče.** Posestnik Ludvik Ferbulj iz Pricerkve v kočevskem okraju je včeraj padel z voza in si zlomil desno nogo. Tudi 2letni posestnikov sinček Marjan Lunder iz Sodražice je včeraj zlezel na voz, s katerega pa je padel na cesto in si zlomil desno nogo. — Sedemletna delavčeva hči Marija Habat iz Trzina je včeraj skakala pred hišo in padla v precej globok jarek. Zlomila si je levo nogo. V Podgorici je padel po stopnicah 4letni posestnikov sin Marjan Kralj in se hudo potolkel po glavi. V bolnico se je zatekla snoči tudi 25letna služkinja Ivana Kapel iz Ljubljane, ki se je pri rezanju zelja hudo vrezala v levo roko.

— **Vreme.** Vremenska napoved pravi, da bo večinoma oblačno in toplejše vreme z manjšimi padavinami. Včeraj je znašala najvišja temperatura v Dubrovniku 19, v Splitu in Kumboru 17, na Rabu 1, v Beogradu in Sarajevu 15, v Ljubljani 14.7, na Visu 14, v Zagrebu 12, v Mariboru 10.6, Davi je kazal barometer v Ljubljani 764.6, temperatura je znašala 11.5.

— **Samomor inženirja.** V Sarajevu si je v sredo zvečer končal življenje inž. Živan Jovanović. Obesil se je v svojem stanovanju. Zapustil ni nobenega pisma. Baje je šel v smrt zaradi živčne bolezni.

— **S kropom polila moža, da je umrl.** V bolnici v Petrinji je umrl včeraj premožni kmet Gjuro Vilus iz Petkovca, star 62 let. Z ženo Darinko sta se dobro razumela. Pred dvema letoma pa je hotela žena vzeti k sebi svojo nečakinjo, a mož se je temu upri. Začeli so se prepiri in nekega dne je mož ženo pretepel, potem pa legel spat. Ko je zaspal je žena zakurila in pristavila k ognju velik lonec vode. Ko je voda zavrela je polila moža z njo, da je dobil strašne opekline. Prepeljati so ga morali v bolnico, kjer se je 20 dni mučil, potem je pa izdihnil.

— **Mrjasec živel 17 dni brez hrane.** Skoraj neverjetno se sliši, da bi moglo živeti mrjasec 17 dni brez hrane. To se je pripetilo kmetu Mate Šumiču iz Kruševice pri Slavonskem Šamcu. Šumić je pasel pred tremi tedni na polju prašiče. Na polju je neograjen vodnjak. Šumić se je napil žganja in zaspal. Pozno ponoči se je zbudil, toda svinj ni bilo nikjer. Zjutraj je ugotovil, da so se vse svinje vrnile domov, razen starega mrjasca. Šumić je bil prepričan, da so mu ga ukradli. Čez 17 dni so pa našli mrjasca v zapuščenem vodnjaku na njivi živega. Ležal je ves čas v vodi in zadnji del mu je bil že nagnit.

— **V 18 mesecih pokopala tri može.** Čudna usoda je zadela kmetico Katjo Nujić iz Novega grada, ki je v 18 mesecih trikrat vdovela. Zdaj se ne more več omožiti, ker je nihče ne mara. Ljudje so namreč praznoverni in trdijo, da je Katja začarana.

— **V smrt zaradi neozdravljive bolezni.** V Milni na Braču se je v sredo ustrelel Josip Klarić iz Subotice na Hrvatskem. Zadel se je v srce in bil je takoj mrtev. Na Brač je bil pripeljal čebele na pašo. Baje je šel v smrt zaradi neozdravljive bolezni.

Iz Ljubljane

—lj **Spomenica Prvega društva hišnih posestnikov v Ljubljani glede zaklonišč.** To društvo je glede zahteve mestnega poglavarstva, naj si hišni posestniki takoj uredé zaklonišča pred letalskimi napadi predložilo županu resolucijo, v kateri dokazuje, da je naprava zaklonišč v mnogih ljubljanskih hišah sploh nemogoča. Marsikje bi morali stanovalcem odpovedati stanovanja, preden bi se lahko lotili dela, saj nekateri stanujejo v kletnih stanovanjih, a razen tega so kleti in drvarnice pred zimo napolnjene s kurivom. Starejše hiše po večini nimajo dvorišč, kjer bi naj bila zaklonišča. Mnogo hiš tudi ni podkletenih in podkletitev bi veljala tudi do 150.000 din za posamezno hišo. Upoštevati je tudi treba, da za betonska dela zima nikakor ni ugoden čas, pa tudi delovnih moči ni dovolj. Največja ovira zgraditve zaklonišč v zasebnih hišah pa je nemogoča, ker so hišni posestniki zadolženi in ne morejo dobiti posojil. Uredba o zaščiti pred letalskimi napadi velja za vso državo, vendar v drugih mestih niso še nič ukrenili, n. pr. v Zagrebu in Beogradu. V Beogradu kopljejo samo rove kot zaklonišča na prostem. V drugih mestih so pa mestne davščine tudi znatno nižje kakor v Ljubljani. — Glede na resolucijo je banska uprava izdala nov odlok o ureditvi zaklonišč. Po tem odloku je lastnikom ali uživalcem velikih zasebnih neobrtnih poslopij, kjer so kleti in pritličja, treba svetovati, da v lastnem interesu, odnosno v interesu stanovalcev urede po možnosti zaklonišča.

—lj **Mnogo morskih rib.** Po več tednih je bil danes ribji trg dobro založen z morskimi ribami. Zadnje čase je nekoliko boljši ribolov na morju, ker je vreme še toplo in ker so zdaj daljše temne noči. Posebno mnogo je malih rib, sardelic in sardel. Danes so pa bile naprodaj tudi zopet skuše, in sicer po 22 din kg navzgor, plavice so pa bile po 20 din, sardele po 16, sardelice po 12, cipli, hobotnice in arbun po 24, tun po 28 — tuna ni bilo na trgu že več tednov —, zobatec po 34, zlatice po 38 in trilje po 40 din kg. Tudi rečnih rib je bilo dovolj; prodajali so jih po nespremenjenih cenah.

—lj **Martinov večer** priredi jutri Sokol Ljubljana-Šiška v svojem domu ob 20. uri. Dobra pijača, ples, lov na gosko vam napravi prijeten večer. Vstopnina samo 6 din. Zdravo! 548—n

—lj **Najnovejše delo Mete in Danila Bučarja »Kurent«** je imelo pri dosedanjih uprizoritvah velik uspeh. Uprava odra je poskrbela, da je igra na dostojni višini in je pridobila za to odlične pevce-soliste, zbor in orkester Sokola I. Nabavila je tudi nove originalne kostume in kulise. Lepo petje in godba, zdrav kmečki humor in izvrstni karakterni igralci so pripomogli, da je občinstvo odhajalo zadovoljno od predstav. Jutri in v nedeljo 12. t. m. bodo Šentjakobčani igro ponovili ob 20.15. Vstopnice pri dnevni blagajni in eno uro pred začetkom.

—lj **Vlom v trnovsko cerkev.** Davi v zgodnjih jutranjih urah je bilo vlomljeno v trnovsko cerkev. Na delu sta bila najbrž dva vlomilca, ki sta si že čez dan ogledala cerkev. Na cerkvenem oknu sta odstranila železno mrežo, nato pa zlezla v cerkev. Iz zakristije sta odnesla monstranco in zlat križec, kar pa oboje ne predstavlja za vlomilca večje vrednosti. Monstranca, kakor tudi križec namreč nista iz plemenite kovine, marveč iz pločevine in pozlačena. Vlomilca sta skušala odpreti tudi cerkvene nabiralnike, kar se jima pa ni posrečilo.

—lj **Utopljenka v Gruberjevem prekopu.** Včeraj opoldne je trgovski potnik Viktor Požun opazil s Karlovškega mostu v vodi Gruberjevega prekopa plavajoče žensko truplo. Požun je o tem obvestil službujočega stražnika, a voda je medtem truplo že odnesla s seboj in ni bilo mogoče ničesar ukreniti. Čez dobre četrt ure so opazili tudi ljudje v Vodmatu in Mostah v vodi žensko truplo. Vodmatska stražnica je obvestila orožniško postajo v Vevčah, v katere okolišu je zatvornica na Fužinah in do kamor bo voda najbrž odnesla truplo.

Premiera največjega slovanskega filma »Znachor« v kinu Matici

Premijera največjega slovanskega filma »Znachor« v kinu Matici. Uprava kino Matice je ustregla številnim željam našega zavednega slovanskega občinstva in si priskrbela največji in najlepši slovanski film, kar se jih je do sedaj izdelalo, to je ruskopoljski film »Znachor«. Videli smo že razna lepa dela, tako ruska, češka kakor poljska, vendar je film »Znachor« (Po potu usode) prvi slovanski film, ki se odigrava v družabnem življenju Poljske. Znachor je po romanu Dolenga Mostovića, v režiji genialnega Mihaela Vašinskega, z izbranimi hudožestveniki: Kazimir Junoša Stempovski, Jadviga Barčevska in Vitold Zaharević. To je poslednja vloga velikega umetnika Junoša Stempovskega, ker tudi on je bil med mnogimi drugimi žrtev vojne vihre zadnjega napada Nemčije na Poljsko. Vsebina filma in dejanje je vzeto po resničnih dogodkih velike tragedije slovitega kirurga prof. dr. Wilczurja, ki je zaradi hudega udarca po glavi izgubil spomin (amnezija) ter polnih 12 let živel pod drugim imenom, pozabil svoje življenje in svojo preteklost, dokler...

Pred nami se odigrava kruta usoda slavnega moža v vsej tragiki in veličini — v tako umetniški igri, da je publika v Zagrebu od navdušenja aplavdirala. Film in dialogi v poljskem jeziku so lepo razumljivi vsakemu Slovencu, režija in igra pa tako dovršena, da si bomo le želeli videti takih slovanskih umetnin. Kar nam ne more pokazati niti ameriški niti francoski niti nemški film — to vidimo edino pri edinstvenem filmu »Znachor«. Beograd in Zagreb sta bila vzhičena in film predvajala skozi tedne in tedne pri razprodanih predstavah, tudi pri nas je zanimanje že veliko, še večje pa bo, ko bodo očividci filma delali reklamo sami. Premiera je danes v kino Matici in priporočamo, da si priskrbite vstopnice v predprodaji. 3172

Mozart: Figarova svatba

Krasno uprizorjena in opremljena opera je s svojo izvedbo žela mnogo prisrčnega priznanja

Ljubljana, 10. novembra

Ni je resne opere v Evropi, ki bi ne bila posebno ponosna, da ima na svojem repertoarju tudi Mozartova dela. Od l. 1756, ko se je v Salzbugu narodil nadškofijskemu vicekapelniku Leopoldu sinko Wolfgang Amadeus, do danes se je narodilo ogromno število glasbenikov in opernih skladateljev velikanov svetovne slave, vendar naglašajo in verjamejo vsi muzikologi še dandanes, da je W. A. Mozart »največji glasbeni genij, kar jih ej doživel svet«. (O. Bie: Die Oper).

In kolikor že od nekdaj tipično slovenski načelni zabavljači in omalovaževalci naše opere ne morejo najti besede priznanja vsem našim opernim vodstvom do današnjih časov, morajo radi ali neradi priznati vsaj eno: opera, ki v svojem stremljenju vedno iznova sega po najvišjih opernih zvezdah, ne more biti tako slaba. Že samo to stremljenje zasluži priznanje in spoštovanje.

Celo vrsto Mozartovih večno krasnih in slavnih oper je že imela naša opera na svojem repertoarju: Beg iz seraja, Figarova svatba, Don Juan, Cosi fan tutte in Čarobna piščal, najlepše in največje cvetne Mozartove Muze. In imeli smo ž njimi vzlic vsem tegobam in težkočam prav dostojne, v posameznostih dragocene in v celoti najbolj resnobnega uvaževanja vredne uprizoritve.

Zato se radujemo in nas navdaja ponos, da je naša opera postavila na svoj spored zopet Mozartovo po glasbenem svetu najbolj popularno »Figarovo svatbo«. Takoj naj povem, da je dirigent dr. D. Švara, ki je v teku zadnjih sezon prinesel že vrsto najtežjih in najlepših opernih umetnin, tudi to pot izkazal svojo glasbeno serioznost do vseh detajlov poglobljeno znanje in jekleno natančnost ter nam ustvaril z razpoložljivimi sredstvi predstavo, ki smo je lahko veseli. Režiser C. Debevec in scenograf arh. Franz pa sta si pridobila priznanje, da ni bila »Figarova svatba« na slovenskem odru postavljena in nikoli tako živahno, elegantno, glede dekoracij in kostimov tako okusno in naravnost presenetljivo učinkovita. Notranjost grajske dvorane in park, pa sobana so prizorišča, kakršnih na našem odru še nismo občudovali. Vsi trije, dr. Švara, Debevec, Franz in neimenovani garderobarji so se vidno s prav posebno ljubeznijo in vnemo posvetili Mozartovemu delu, ki je prav zato želo probojen uspeh.

Seveda je 153 let stara umetnina resnično poskusni kamen za sodelujoče pevce, a tudi za publiko. Navidezno lahkotna opera je v resnici na naturalistično, romantično, in moderno glasbo navajenemu opernemu osebju najtrši oreh. Ves stil te klasične opere zahteva, da se pevci temeljito preusmerijo in pripravijo do pičice skrbno in natančno. Tu je bilo treba izjemno mnogo trdega dela in vztrajnosti v vežbanju, kakor ga ne zahteva kmalu kakšna druga opera.

Kakor se zdi površnemu poslušalcu ta slavna opera buffa »Le nozze di Figaro« vesela in zabavna burka brezkončnih intrig in v Beaumarchaisovem slogu brezkončno nanovo zavozljanih in razvozljavanih pikantnih prizorčkov, prezre pri tem Mozartovo brezprimerno ritmično moč v pevski glasbeni izraznosti, dražestno lepoto in gracijo glasbene oblike in vsebine, pa čar melodij, povezanih z dramatiko učinkovitostjo in čustveno globino, vse podrejeno zakonom absolutne muzikalne lepote.

Že burni tempo uverture nas takoj potegne v vrtinec igrivih tonskih valov s svojimi finimi melodijami, in naša publika je nemudoma izrazila dr. Švari in orkestru z nenehnim aplavzom svoje polno priznanje za odlično izvedbo. In aplavzi so se ponavljali v pohvalo junaku večera, pevskemu mojstru, strokovnjaku Mozartove umetnosti Juliju Betettu, a tudi njegovim tovarišicam in tovarišem. Bil je krasen večer, ki se zanj zahvaljujemo vsem solistom, zboru in orkestru.

Janko kot grof Almaviva, K. Vidalijeva kot grofica Rozina, Ribičeva kot sobarica Suzana, Heybalova kot paž, Kogejeva kot postarna Marcelina, Marčec kot Basilio, Zupan kot dr. Bartalo, Sladoljev kot jecljajoč sodnik, Orel kot vrtnar. Antonio in Polajnarjeva kot Barbka so nam nudili že v prvem zagonu kreacije, polne resne ambicije in se samo radujemo njih polnega dozorenja. Tokrat se k njim še povrnemo.

Za danes zadostuj vsesplošno priznanje in konštatacija: novi visokoletni poizkus z Mozartom se je posrečil zelo častno in obilje cvetja so solisti pošteno zaslužili.

Fr. G.

Grillroom restavracija „SLON"

odprt vsak dan od 6. ure dalje. Po izredno nizkih cenah se nudi gostom odlična hrana in pijače.
Vsako soboto od 9. — 3. zjutraj in vsako nedeljo že od 5. ure dalje čajanka s plesom!

Vsak petek velika izbira morskih in slodkovodnih rib!

MALI OGLASI

Beseda 50 par, davek posebej. Preklici izjave beseda Din 1.—, davek posebej.

Za pismene odgovore glede malih oglasov je treba priložiti znamko. — Popustov za male oglase ne priznamo.

RAZNO

Beseda 50 par, davek posebej Najmanjši znesek 8.— Din

Male oglase za »Slov. Narod« sprejema uprava do 9. ure dopoldne

CEPLJENO TRSJE sadno drevje, divjake, nudi Žiher Franjo, Zamušani, p. Sv. Marjeta pri Moškanjcih. — Zahtevajte cenik! 3153

PRODAM

NOVO SPALNICO in kuhinjo poceni proda Sršen Franc, mizar, Golo 1, p. Vodice. 3166

OREHOVA JEDRCA nova, sortiran cvetlični med in medico dobite najceneje v MEDARNI Ljubljana, Židovska ul. 6. 48.T.

PRODAM AVTO in koncesijo za taksameter. Voz v dobrem stanju. — Cena din 20.000. Potočnik Anton, Maribor, Vrtna ulica 17. 3171

SLUŽBE

Beseda 50 par, davek posebej. Najmanjši znesek 8.— Din.

PERFEKTEN ŽELEZNINAR mlajši, vojaščine prost — dobi takoj ali po dogovoru stalno službo pri »Merkur« P. Majdič, trgovina železnine in sanitarnih potrebščin, Kranj. 3167

PERFEKTEN ŽELEZNINAR mlajši, vojaščine prost — dobi takoj ali po dogovoru stalno službo pri »Merkur« P. Majdič, trgovina železnine in sanitarnih potrebščin, Kranj. 3172

POUK

Beseda 50 par, davek posebej. Najmanjši znesek 8.— Din.

Strojepisni pouk

Večerni tečaji oddelki od ½7. do 8. in od ½8. do 9. ure. Pouk tudi po diktatu. Vpisovanje dnevno, pričetek 15. novembra. Christofov učni zavod, Domobranska cesta 15. — Največja strojepisnica! 2160

INSERIRAJTE V »SLOV. NARODU«

Makulaturni papir

proda

uprava „Slovenskega Naroda"

Ljubljana, Knaflijeva ulica štev. 5

Ob XIV. kongresu Zveze planinskih društev

Armada organiziranih planincev v naši državi šteje 30.597 članov

Ljubljana, 10. novembra

Ob priliki letošnjega kongresa (XIV. od ustanovitve) Zveze planinskih društev Jugoslavije, je izšlo obširno tiskano poročilo. Vsebuje mnogo zanimivih podatkov, ki ne zanimajo le prijateljev planin in pripadnikov planinskega gibanja.

ZVEZA USTANOVLJENA L. 1925

Iz uvodnega nagovora predsednika zveze dr. Fr. Tominška posnemamo, da so

nameravali kongres prirediti v Nišu. Prišlo je do nenadnih ovir ter so se končno odločili, da vsaj objavijo poročila. Kongres bi bil že 7. in 8. septembra. V zvezi z njim so bili na sporedu tudi skupni izleti na znamenito obmejno gorovje, Staro planino, Suvo planino, Rtanj in Kopaonik. Razen tega so nameravali obiskati Bolgarsko turistično zvezo v Sofiji, člane Asociacije slovanskih planinskih društev, in ob tej priliki bi se udeležili tudi planinske slavnost na Vitoši.

Predsednik je v svojem govoru podal pregled ustanovitve in utrditve zveze. Ob nastanku naše države so bile naše planinske organizacije sicer že močne in posebno marljivo se je udejstvovalo naše SPD; podobno vlogo je imelo na Hrvatskem Hrvatsko planinarsko društvo, a v drugih delih države še ni bilo razvitega planinskega delovanja. Zato si je SPD začelo prizadevati, da bi se združilo s hrvatskimi planinci v zvezi. Hkrati so dali pobudo tudi češki planinci, da bi prišlo do tesnejšega organizacijskega delovanja med njimi in nami. Predlagali so ustanovitev Planinskega sveta, ki bi ga sestavljali delegati češke planinske organizacije in Slovensko planinsko društvo. O tem predlogu je SPD obvestilo Hrvate ter predlagalo, naj bi se planinci v naši državi združili v zvezi. L. 1921 je bil v Ljubljani zbor delegatov SPD in HPD; udeležila sta se ga tudi delegata Čehov, a zastopana so bila tudi snujoča se srbska planinska društva. Na sestanku so sklenili ustanoviti »Slovanski planinski svet«, organizacijo, ki je pozneje dobila ime »Asociacija slovanskih planinskih društev«. Dalje so sklenili, naj HPD sestavi pravila za bodočo državno planinsko zvezo. Zveza je bila končno ustanovljena 7. septembra l. 1925 na Plitvičkih jezerih. Sedež zveze je v Ljubljani .

MNOGO KORISTNEGA DELA, MALO PODPORE

Iz poročila zvezinega tajnika g. dr. J. Pretnarja sprevidimo, da je planinska organizacija ena najdelavnejših in najidealnejših organizacij pri nas; njeno delo je pa tudi zelo potrebno, bodisi kot vzgojno ali turistično. Toda sodeč po podporah, ki jih prejema od oblasti, moramo reči, da njenega dela ne znajo ceniti. Ministrstvo za telesno vzgojo je dalo lani samo 75.000 dinarjev podpore. Prej je državna subvencija znašala 100.000 din.

Zveza je marljivo sodelovala z Mednarodno zvezo planinskih organizacij v Ženevi. Člani uprave so osebno posredovali v ministrstvih za ureditev raznih pomembnih zadev. — Da bi se planinstvo čim bolj pospešilo ter razvilo po vsej državi, je zvezna uprava priredila zimske alpinistične ekskurzije po gorskih grebenih Šar-planine od Ljubotena do Koraba. — Zveza je posvečala veliko pozornost znanstvenemu delu v planinstvu ter je podpirala, kolikor so ji pač dopuščala sredstva, včlanjena društva. Podprla je tudi izdajo prvega zvezka planinskega almanaha. Razen tega si zveza prizadeva, da bi izšel planinski priročnik, ki bi obsegal vse važne podatke, opise itd. vseh planinskih predelov v državi. Pripravljalno delo je poverjeno dr. A. Brileju, ki je že lani izdal zelo praktičen priročnik za področje SPD. Zveza se je tudi zavzela za zamisel, naj bi ustanovili zvezo balkanskih planinskih društev. V tej mednarodni organizaciji bi bile razen naše države zastopane še: Bolgarija, Rumunija, Turčija, Grčija in Albanija. S to organizacijo bi bila posredno odprta našim planincem do malo znanega gorovja Male Azije.

ZVEZA ŠTEJE 11 DRUŠTEV

Lani je bilo v zvezi včlanjenih 11 planinskih društev, ki so imela 30.597 rednih članov. Ktemu je treba prišteti še 3259 članov mladinskih organizacij. Predlanskim je bilo rednih članov 29.845 in 2893 članov mladinskih organizacij. Ta močna organizacija je oskrbovala lani v raznih planinskih predelih 144 planinskih domov in zavetišč (predlanskim 135). Izdatki za zgraditev novih domov, dalje za vzdrževanje, nabavo inventarja, za poti ter markacije, predavanja, propagandno delo, za znanstveno udejstvovanje, publikacije, tečaje, reševalno službo, planinske vodnike in tako dalje so znašali okrog 4,200.000 din, izdatki za administracijo pa 500.000 din. Vrednost planinskih domov in zavetišč je znašala 22 milijonov din. Dohodki v zvezi včlanjenih društev so lani znašali 2,912.199 din. Izdatki so bili precej večji, kar je treba pripisati predvsem stavbnim stroškom za nove domove v znesku blizu 2 milijona din. Skupno so izdatki znašali 4,761.370 din. Aktiva znašajo 26,726.015 din, pasiva pa 7,822.469 din. Naša planinska društva morajo premagovati hude finančne težkoče, predvsem zato, ker splošne manj ugodne gospodarske razmere v državi vplivajo tudi na organizacije in ker, kakor rečeno, planinska organizacija ne dobiva primernih podpor. Razen tega morajo društva plačevati zelo visoke obresti na račun posojil ter amortizacijo za stavbna dela. Te obresti znašajo celo petino vseh izdatkov.

Društva so bila delavna na vseh področjih. Tudi stavbna dela niso zastala kljub hudim gospodarskim težkočam. V tem pogledu je bilo zelo delavno zlasti naše SPD. Kako izredno je delavno naše SPD v prosvetnem pogledu, je naši javnosti dovolj znano. Mimogrede naj samo še omenimo, da društvo pripravlja izdajo dveh zelo potrebnih knjig; zbrano je že gradivo za »Seznam markiranih potov v Sloveniji« po priredbi I. Marsela, razen tega pa društvo že tretje leto zbira gradivo za »Knjigo o alpski flori«. Rokopis je že pripravljen. Knjiga bo obsegala okrog 300 strani v osmerki. Mnogo bo ilustracij, med njimi tudi 32 reprodukcij po akvarelu. Knjigo je napisal botanik prof. Petkovšek. Izdatki bodo znašali okrog 200.000 din. Upajo, da bodo knjigo lahko izdali že v tem poslovnem letu.

Nekatere zanimive statistične podatke s področja zveze bomo navedli ob drugi priliki.

Spominska kolajna borcem za osvoboditev severnih krajev

Pravilnik, ki določa, kdo ima pravico do te kolajne

Maribor, 9. novembra

Kakor je dnevno časopisje že poročalo, je osnovana spominska kolajna za vse one borce, ki so se udeležili akcij za osvoboditev severnih krajev Jugoslavije, in sicer za borce na rdečem, za neborce pa na modrem traku. Sedaj je izšel tudi pravilnik, ki določa, kdo ima pravico do te kolajne in kako je treba predložiti prošnjo za dodelitev.

Člen 1. določa: Do spominske kolajne na rdečem traku imajo pravico vse one osebe, ki so se kot borci v bojnih edinicah v času od 29. oktobra 1918. do 5. maja 1920. udeleževali bojev za osvoboditev severnih krajev Jugoslavije (Koroške, Štajerske Prekmurja in Medmurja).

Vse ostale osebe, katere so se kot neborci udeležile osvoboditve gori navedenih krajev, obrambe Slovenije, udušenja neredov in vzdrževanja reda v omenjenih krajih, imajo pravico do spominske kolajne na modrem traku.

Člen 2. določa: Za borce, ki imajo pravico do spominske kolajne na rdečem traku se smatrajo: a) Vsi oni, ki so prostovoljno vstopili v bojne formacije, ter se kot borci udeležili borb za osvoboditev severnih pokrajin Slovenije. V te formacije spadajo: Vse edinice, ki so se koncem 1918 pa do 6. junija 1919. udeležile borb za osvoboditev Koroške in Štajerske, kakor vsi višji štabi poveljstev (II. vojno okrožje, Štajersko obmejno poveljstvo, Komanda Dravske divizijske oblasti operativna in teritorialna) in končno vse one formacije, ki so se pod poveljstvom generala Maistra udeležile osvoboditev Maribora. b) Vsi oni prostovoljci, ki so od 29. oktobra 1918. naprej v bojnih formacijah prekoračili demarkacijsko linijo preko Drave in se udeležili v operacijah za osvoboditev Medmurja in Prekmurja, kakor tudi oni udeleženci s teritorija Prekmurja in Medmurja, ki so kot prostovoljci sodelovali v prehodno označenih bojnih frmacijah in v medmurskem dbrovoljskem odredu majorja Špoljara. c) Vse srbske trupe, ki so se v bojnih formacijah udeležile leta 1919. bojev za osvoboditev Koroške. č) Vsi obvezniki (rezervisti), ki so se kot mobilizirani udeležili leta 1919. bojev za osvoboditev Koroške, Štajerske, Prekmurja in Medmurja.

Člen 3. določa: Do spominske kolajne na modrem traku imajo pravico vse one osebe, ki so se v nebojnih formacijah udeležile osvoboditve severnih krajev, obrambe Slovenije, Medmurja in Prekmurja, udušenja neredov in održavanja reda v označenih krajih v času od 29. oktobra 1918. do 5. maja 1920. V te nebojne formacije spadajo vse one edinice, poveljstva in ustanove, ki se niso aktivno udeleževale bojev za osvoboditev severnih krajev.

Člen 4. določa: Vse one osebe, ki imajo pravico do spominske kolajne na rdečem ali modrem traku, morajo za dodelitev predložiti prošnje in sicer: a) Oni, ki so organizirani v Zvezi legionarjev za osvoboditev severnih krajev, predložijo prošnje svoji organizaciji, ki bo dalje postopala po določilih pravilnika. V Zvezo legionarjev spada: Zveza Maistrovih borcev v Mariboru, Legija Koroških borcev v Ljubljani in Udruženje vojnih dobrovoljcev borcev za osvoboditev severnih krajev kraljevine Jugoslavije v Zagrebu. Oni, ki niso organizirani v gori navedenih društvih, predložijo prošnje poveljstvu svojega vojnega okrožja.

Da bi se izognili nepotrebnemu pisanju prosimo naše tovariše-Maistrove borce, da se točno in dobesedno drže sledečih navodil:

Zveza Maistrovih borcev bo upoštevala edinole prošnje onih prosilcev, ki so člani Zveze in ki so izpolnili svoje obveznosti napram Zvezi do konca tekočega leta. Prošnje morajo biti kolkovane z 10dinarskim kolekom, napisane na celi poli, naslovljene na ministrstvo vojske in mornarice, adjutantsko odelenje in poslane na Zvezo Maistrovih borcev v Mariboru. Prošnja mora vsebovati razen imena in priimka prosilca še sledeče podatke: V kateri edinici (komandi, ustanovi) je služil; prvo navesti osnovno edinico: četo, baterijo, eskadron, štab bataljona ali polka, potem bataljon ali divizijon in končno polk. Kje, kdaj in pod čigavim poveljstvom se je prosilec udeležil bojev za osvoboditev severnih krajev. Ali je za te borbe že odlikovan in kako. Točen naslov prosilca in pod lastnoročnim podpisom njegov pristojni vojni okrug.

Kdor ima pismene dokaze, da je od 29. oktobra 1918. pa do 5. maja 1920. služil v vojski, naj prošnji priloži prepis teh listin, ki morajo biti overovljene edino od sodišča. Originalnih dokumentov (listin) ni treba prilagati k prošnjam, ker je dvomljivo, da jih prosilec lahko dobi nazaj. Isto velja tudi za one, ki imajo pismene pohvale za svoje delovanje v predhodno označeni dobi.

Kdor je odlikovan, mora v smislu točke 3. pod c. točno označiti odlikovanje, n. pr. Karadjordjeva zvezda z meči IV. reda, Beli orel z meči V. reda zlata ali srebrna medalja za hrabrost. Poleg tega se mora tudi navesti ukaz, s katerim je prosilec odlikovan, n. pr.: Odlikovan z zlato kolajno za hrabrost ukazom F. A. Br. 8.374 od 11. IV. 1920. Ukaz je označen na dekretu, ki ga je vsak odlikovanec prejel.

Skrajni rok za dostavljanje prošenj Zvezi Maistrovih borcev v Mariboru je 28. februar 1940, po tem dnevu se nobena prošnja ne bo več sprejemala oz. upoštevala. Navedeni rok je pogojen od ministrstva vojske in mornarice, zaradi česar priporočamo tovarišem, da nam prošnje čimprej pošiljejo.

Za odgovor na morebitna vprašanja je potrebno priložiti znamko. Nepopolne prošnje bomo primorani vrniti prosilcem na njihove stroške!

Abesinska cerkev dobi novega poglavarja

Pokojni abuna Abraham je hotel združiti abesinsko cerkev s katoliško

Abesinska cerkev se pripravlja na volitve novega poglavarja. Letos v začetku avgusta je namreč umrl abuna Abraham, prvi poglavar samostojne abesinske koptič-

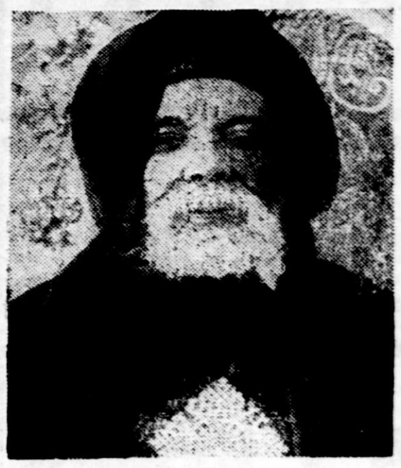

Abuna Abraham

ne cerkve, ki se je po priključitvi Abesinije italijanskemu imperiju osamosvojila od aleksandrijskega patrijarhata egiptske koptične cerkve. Abesinska cerkev šteje 4,000.000 vernikov. Osamosvojila se je leta 1937 in 27. novembra istega leta so izvolili na koncilu zbrani škofje svojega poglavarja fondarskega škofa abuna Abrahama, ki je užival v Abesiniji splošno spoštovanje zaradi svoje pobožnosti, ljubezni do bližnjega in krepostnega življenja. Živel je tako strogo asketsko življenje, da prevladuje splošno mnenje, da so dolgi posti pospešili njegovo smrt ali pa jo celo povzročili. V Abesiniji so ga častili kot svetnika.

Čeprav je abuna Abraham vodil ethiopsko cerkev samo dve leti, jo je organiziral tako, da se ji ni treba bati bodočnosti. Uvedel je povsod red, na škofovska mesta je posadil visoko inteligentne cerkvene dostojanstvenike in z vzornim krepostnim življenjem je zatrl iz Aleksandrije prihajajoči škodljivi vpliv. Prizadeval si je na vse načine, da bi živela samostojna cerkev v najboljših prijateljskih stikih s katoliško. Prva njegova pot po izvolitvi za metropolita je bil poset pri apostolskem delegatu monsignoru Castellaniju.

Abuna Abraham je imel pred očmi veliko delo, ki ga sicer ni dovršil, ker je prezgodaj umrl, ki mu pa vendar služi v čast in slavo. Hotel je namreč združiti abesinsko cerkev s katoliško. Čeprav je bil povsem slep, je posvetil mnogo dni in noči študiju teologije, da bi spoznal temelje katoliške cerkve. In res je prišel do spoznanja, da bi bilo združenje zaželeno in da bi prineslo koristi sami abesinski cerkvi. Izdelal je bil že načrt in pripravil se je na pot k rimskemu papežu, da bi mu ga predložil. Tega važnega potovanja pa ni dočakal. Njegov naslednik bo izvoljen ob obletnici njegove smrti, morda pa že prej, ker je treba ohraniti mir in red v abesinski cerkvi.

Grumov oče 85 letnik

Ljubljana, 9. novembra

Na včerajšnji dan pred 85 leti se je rodil na Poljanski cesti št. 50 Andrej **Vrhovec**, čil in zdrav obhaja danes svoj visoki življenjski jubilej, ki je tudi Vrhovčev delovni jubilej. Vsa šentpetrska fara pozna Grumovega očeta. Pri Grumovih se je reklo pri hiši že od pamtiveka in jubilant je ostal Grumov oče, čeprav je ugledna Vrhovčeva hiša na Poljanah znana pod imenom »pri Andreju«.

Iz Vrhovčeve družine so izšli spoštovani in ugledni posestniki in intelektualci. Jubilantov brat je bil pokojni profesor Janez Vrhovec, znani zgodovinar, čigar zgodovinska študija o Ljubljani je še danes najbolj temeljito in učeno delo te vrste. Grumov oče, današnji jubilant, je prevzel Grumovo posestvo na Poljanah, kjer živi še danes Vedno je bil naprednjak, vsi ga poznajo kot pošteno korenino. Imel je 10 otrok, od katerih jih živi še sedem. Najstarejši sin Franci je prevzel po očetu Andrejevino na Poljanah. Oče mu še vedno pomaga pri delu kljub visoki starosti. Mlajša hči Ančka se je nedavno omožila s Tonetom Bucikom in z njim vodi znano trgovino s sadjem na Tyrševi cesti. Ostali otroci so vsi pri dobrem in poštenem kruhu. Grumov oče lahko z veseljem gleda na svoje otroke, katere je vzgojil v naprednem duhu. Radi se zbero otroci na Andrejevini in poslušajo očeta, ki jim pripoveduje o stari Ljubljani, o svojih doživljajih med okupacijo Bosne l. 1878. Pa tudi o vsem, kar se danes dogaja po svetu. Grumov oče ve kaj povedati, kajti vsak dan čita časopise brez naočnikov in še vedno ga vse zanima. V ospredje se nikoli ni silil, živel je za svojo družino in za svoje posestvo. Ob urah počitka je segel vedno po knjigah in je »filozofiral«.

Grumovemu očetu želimo od srca, da bi ostal zdrav ter živel še dolgo ter užival sadove svojega poštenega dela.

Marcipanove ceste

Malo čudno se sliši to, toda od marcipana ni daleč po barvi, mehkobi in hitrosti, s katero se gradi cesta preko egiptske puščave. V Sahari še vedno uporabljajo nekoliko popravljne ceste, označene s praznimi katranskimi sodi. Avtomobili morajo imeti na kolesih verige, da lahko vozijo po puščavi. Toda za živahnejši promet take ceste niso. Zato je začel inženir Llewelyn graditi ceste, ki jih je sam nazval marcipanove. Niti med Aleksandrijo in Kairo ni bilo poštene avtomobilske ceste. Pomanjkljiva je bila cesta iz Aleksandrije do Mercy Matraha, egiptskega morskega kopališča. Nujna potreba je zahtevala podaljšanje ceste ob morju do Solumma na meji Libije.

Preko nje vodi krasna italijanska avtomobilska cesta do meje Tunisa in naveže na tuniško alžirsko cestno omrežje. Llewelyn dopolnjuje zdaj egiptsko omrežje z marcipanovimi cestami. Cesto zgradi zelo hitro in poceni. Cementna cesta Aleksandrija Kaira bi veljala 50,000.000 funtov šterlingov, s kamenito podlago 140,000, marcipanova je pa veljala v dolžini 136 km samo 63.000. Po njih lahko vozijo avtomobili z 80 PH. Llewelyn je izdelal stroj podoben strojem, s katerimi kmetje žanjejo. Iz njih teče gost asfalt in vsak dan zgrade 2 km ceste, po kateri lahko vozijo motorji. Asfalt se naliva na pesek, pronica vanj, ga veže in tako nastane dobra dva palca debela elastična površina. Za promet v Egiptu so take ceste zgodovinskega pomena. Iz Kaire do Fauma se je potovalo na velbloodih 2 dni, na oslih pa 3 in treba je bilo prenočiti. Zdaj rabi človek za to pot samo dve uri.

Lev Vladyka: 23

MOŽ, KI JE UGASNIL SOLNCE

FANTASTIČEN ROMAN

19.

Pilota Parker in Žiwski sta bila kakor dvojčka. Že dolga leta sta tvorila posadko enega letala.

Danes sta se dvignila v rezervi druge eskadrile. Tisoči ogromnih letal so se pognali za prvo eskadrilo. Ne naenkrat. Kakor so visoka nestvorna signalna ramena kričala povelja, tako se je odlepljala od tal čudežna gmota, mogočni kiti in strahotne ptice in plezali so visoko v zrak.

Eno izmed teh orjaških letal je bil »Vorvan III«.

Njegova obramba je zaenkrat čakala na hrbtu in na plavutih njegovih nosilnih ploskev. To je bilo pet lovskih letal. Letalce »Vorvan III-5« je ležalo najbolj levo na gornji nosilni plošči in njegovo posadko sta tvorila Parker in Žiwski.

Plavati po zraku je očarljiv občutek.

Svet je postal hlebček kruha. Globus otroška igrača. Imaš orjakov pogled in roke kakor bog. Dosežeš lahko vse, kamor se hoče zaleteti tvoji domišljiji. Zdi se kakor da je šlo vse, kar leži pod teboj, v stanju porajanja skozi tvoje roke. Majčkena in krhka telesna posodica je vržena proč liki škatlica brez vžigalic in ostane samo duh, divji, mogočen, neukrotljiv. Majhna je zemlja. Človek je kakor kačji mož, zaprt v zaboju. V vsakem kotu se krčijo kolena in brada zaradi tesnega prostora.

Krasno je letati. Toda če leta človek dan za dnem, se temu privadi in končno mu postane to vsakdanje kakor solnčni vzhod izza gorskih vrhov ali kakor rojstvo potočka v nedrijih gozda.

»Vorvan III.« požira razdaljo v stratosferi.

Parker in Žiwski zdehata od dolgega časa. Slučajno pogledata zdaj na uro kdaj napoči njuna sekunda. In zdaj pa zdaj iščeta z zvočnimi daljnogledi tam daleč pred seboj, kako daleč je nevarnost. Kajti pred njima se je že na tisoče letal prve eskadrile zarilo do lačnega grla v strasten boj.

Še vedno nič.

Morje nekje neizmerno globoko je podobno zlati modrikasti juhi.

Letita proti zapadu!

Poveljujoči kolos letala zapove po radiu novo razporeditev. Tisočera telesa v zraku, gladka in prožna kakor ribe med drstenjem, poslušajo besede enega samega moža; to je sijajno.

Potem pa . . .

naenkrat . . . T E M A.

Tisočeri možgani so otrpnili od groze.

Na tisoče ptic, krasnih, da bi jim zavidali bogovi, je naenkrat obstalo v divjem pišu smrti.

To je strahotna šala.

Nekaj prvih sekund se razpolovi na ostrini noža. Morda je to samo trenutek. Že v naslednjem trenutku se bomo v čarobni dnevni svetlobi smejali svoji grozi.

A sekunde lete.

Tema drži, kakor pogled gluhonemega.

Onemoglo lajanje raket poka v prostor. Kosa okostnjaka v rdečem plašču je prerezala ozračje.

So letala, ki so se pognala liki ranjene ptice naenkrat kvišku in lete, lete — rakete tulijo, toda lahna tema jih davi liki mora. A druga lete naprej molče in nesmiselno naprej — krmilo, okostenelo v zadnji kretnji in ročice so se pogreznile v molčečo nepremičnost. Nobenega povelja ni bilo. Velja še vedno staro. Leteti naprej. Veljalo bo do konca sveta.

Druga letala krožijo na enem mestu, zopet druga s treskom padajo v neznano globino, tretja se obračajo in beže nazaj, četrta se zibljejo po muhastem naključju.

Groza, zmešnjava — blaznost . . .

Poveljujoči glas je spoznal, da je odveč. Obmolknil je.

Brezmejna, bogokletna kletev prelomi nebosklon, mile prošnje se plazijo po kolenih plaho navzgor, zarit molk, smeh in škripanje z zobmi.

Proklet bodi človek, ki je ugasnil solnce.

Tema.

Ali lahko slediva desetim tisočem ljudi?

Parker in Žiwski imata načrt.

Nazaj! Z enim udarcem je razbito steklo kronometra in steklo busole. Gugajoče se, negotovo pristanišče, ki se imenuješ »Vorvan III«, zbogom in reši se kakor moreš.

S tipanjem se da slediti času.

S tipanjem se da slediti višini in smeri.

Tako bežite pilota Parker in Žiwski malone naravnost nazaj, daleč, daleč, dokler kronometer ne pokaže, da sta nekje nad skorjo suhe zemlje — nad Evropo. To je malo leseno računalo. Kakor dolgo sem, tako dolgo nazaj.

In letita, draga človeka, raje naprej, kajti proti vzhodu sega celina zelo daleč. Bolje razbiti si glavo ob hrbet suhe zemlje, ki te lahko tudi reši, če padeš s padalom na srečen kraj, — nego utoniti liki slepo mače v požrešnih in nenasitnih valovih oceana.

Kraljestvo za en sam žarek svetlobe.

Letita proti vzhodu.

Sekunde odzvanjajo svoj čas. Tema in tišina prostora. In čudno, nič se ne dogaja. Rakete lajajo. Tam doli pod njima se vrti zemlja na povelje busole letala, da nastavi sredino pod noge tistim, ki se nočejo udati.

Kdo bo to? Kako spoznaš zemljo?

Ne spoznaš je, tovariš. Skoči v temo in čakaj, kakšna usoda je zapisana v zgodovini prihodnjih sekund.

Skoči v temo! Na tisoče metrov doli! Zastri si možgane in skoči kakor bi skočil v zanjko vešal.

To je visoka skala. Toda že sta se odločila.

Držita se za roke.

Zbogom kovinasta ptica, ljubljena in draga. Opravila si svoje delo. Kdo more vedeti, kjer razbiješ svojo pot?

Brezdno teme je kakor nastavljena sekira. Zvok raket je še preletel liki pasje lajanje vasice, potem je pa povsem utihnil. Drživa se, fant, staviva na skupno karto. Govori, govori, pripoveduj, ubij, če ni drugače z nesmiselnimi besedami to prokleto tišino, te strahotne, neskončne sekunde.

Sekunde so se raztegnile do blaznosti.

Šele šestdeset sekund je ena minuta.

Hitrostne odprtine so davno zaprte, dvoje teles visi pod netopirjevim krilom padala, visita zakleta v temo in pogreznjena v grozo.

Pasti v vojni pod edinim udarcem šrapnela je krasna smrt. Človek nima niti toliko časa, da bi pljunil na življenje in na vse, česar ni bilo.

Urejuje Josip Zupančič // Za „Narodno tiskarno" Fran Jeran // Za upravo in inseratni del lista Oton Christof // Vsi v Ljubljani